

Ludvfkovy noviny

LN

LUDVÍKOVY
NOVINY
PADESÁTNÍK
PRO
LITERATURU A
VACULÍKA

Padesátník I.
23. července 1976
číslo

1

cena 1 zL' /zlatý Ludvík/

SB

14696

2562 LINDKOPF

F e j e t o n
(Fejton)

Dneska máme dvacátého, za tři dny mi bude padesát roků a zdá se, že do té doby se už nezabiju. Důvody jsou tu pořád dál, ale nutně nové průčké hnutí myslí nebo významná nová nepříznivá zpráva se do zbylého času už asi netrefí.

Vzpomínám, kdy jsem také já prvně uvažoval o sebevraždě. A myslím, že to bylo asi před deseti až třinácti lety, čili to jsem Zdenu ještě neznal; chvála bohu, aspoň že tak. Bylo to z nějakých domácích drobných důvedů, které se náhle scukly v tom mém jinak šťastném rodinném a manželském životě. Bývala by to byla sebevražda demonstrační, aby Madla viděla, jak jsem nešťastný. Živě jsem si představil, jak to vidí, a uviděl jsem její hrůzu, poznal, že si takovou nezasluhuje, tak jsem místo toho asi jen zařval, hrozně jsem na ni zařval, a byla zachráněna.

Ale vzpomínám si na jiný případ, kdy jsem se mohl zavraždit, i když jsem o tom tehdy dobře nevěděl. No, to už je vážnější. Nevím už, co mělo být příčinou, pamatuju si jenom, že se mi sama od sebe potmě v pokoji nějak zkřivila huba, udělal se mi z ní skoro jako čumák a já jsem začal tiše výt: úúúú! Napřed jsem to nechával, za chvíli jsem chtěl přestat, ale ono to už nešlo! Vyl jsem tak možná minutu a bál se, aby někdo nepřišel, nerozžal a neuviděl mě. To bylo ještě za Novotného, dělal jsem tehdy v rozhlase.

Po třetí jsem se k ideji své sebevraždy dostal jaksi spekulativně, bez momentální osobní nešťastnosti, ba spíš v momentu síly. Bylo to pořád ještě za Novotného, ale dělal jsem už v Literárkách. Za pl-

ného fyzického zdraví a dobré duševní síly jsem si nad jakýmsi těžkým společenským problémem uvědomil, že je neřešitelný bez státního převratu. Státní převrat, to je buď krátký puč o několika mrtvých, nebo vleklejší občanská válka a hromadami třeba i neangežovaných mrtvol. Jenže prosím vás: copak dneska Neameričané nebo Američané nechají nějaké občany udělat si občanskou válku, v níž by skutečně sám vyhrál, kdo chce? Ani pól vteřiny jsem neuvažoval o občanské válce a vrátil se k myšlence o nenásilném odporu, ale tak hrozném, až zdi padají. A je nějaký důraznější projev nescouhlasu, nežli se sám zabít? Nedá se pod vámi žít, není pod vámi života, nechci pod vámi žít a vy nejste takovými pány, abyste mě donutili, já se zabívám a vy jste vrazi, te at každý vidí!

Vím, že jsem přecházel po koberci od skříně ke dveřím, a najednou mi to poznání ochromilo nohy a já se šel posadit: Jestli doopravdy, celou bytestí nescouhlasím, musím se zabít. Když o pár let později zřejmě právě tak uvažoval Jan Palach, nemohl jsem té shodě hned uvěřit. Pak jsem došel k přesvědčení, že to tak muselo být. A celé veřejné rozčilení nad tou senzací zdálo se mi plytké a nechápající význam skutku. Ten mladík nás všechny pectivě vyzval k smrti, a přesto zůstávala otázka, zda by uprázdněné území nebylo prostě jea zaplaěno méně háklivým obyvatelstvem jiného jazyka.

Jak je ale vidět, já jsem se pod váhou svého poznání neodhodlal k sebevraždě, nýbrž vybral si náhradní formu odporu, při níž mi jasné riziko zůstávalo, ale naděje na přežití byla obrovská. Rozhodl jsem se, a chystal se na to

několik let, pronést řeč. Řeč neumlčitelnou, a pak ať oni vykonají mou sebevraždu, jsou-li vrazi. Příležitost se naskytla, pronesl jsem řeč, a byl jsem zachráněn. Usmějte se, klidně, přátelé, já se také usmívám.

A tehdy jsem se skasil. Od té chvíle jsem totiž nedovedl o své eventuální sebevraždě uvažovat jako o čisté soukromé a skromné věci, nýbrž začal jsem se na ni dívat politicky. Jak bych ještě mohl využít své smrti pro vlast a národ, když už budu jednou mít tak mrzutou náladu, že se zabiju. Jak já bývám mrzutý! Loni jsem jednou byl tak mrzutý, že jsem uvažoval o tom, čelit příští domovní prohlídce se sekerou v ruce. Neboť muž má povinnost chránit se sám, není-li zákon dosti slušný, aby jej chránil. To by bylo třeba každému v této satr... zemi rázně připomenout.

A tak ačkoli mých drobných i větších důvodů k prosté lidské sebevraždě přibývá, byla mi tato cesta vlastně zatarasena. Vždyt by tomu nikde ani neuvěřil! Například dnes jsem utekl z Dobřichovic, kde je má nešťastná žena Maďla, nevěda však kam utéct, když do Prahy, kde je Zdena, se mi nechtělo. "Snad se už opravdu na všechno vykašlat!" hučel jsem si ve vlaku do Prahy. V Praze jsem si mezi všemi tramvajemi vybral tramvaj domů a po příchodu tam zvolil jsem Zdenino telefonní číslo. Co říci dál? Ani jsem jí nevysvětlil, proč že vlastně volám. Protože mé příčiny, všechny, leží přece jen trochu stranou toho drátu. Ubohá taky Zdena!

Co opravdu říci dál? Snad se na všechno už vykašlat! Jenže tomu by přeci nikde, krom pár přátel, nevěřil. A nebyla by to estatině škoda? Když už,

tedy tak, aby to bylo jasné na Martinovského. Jenže to už ve sbylých třech dnech nestačím zařídít. A tak mně nakonec přece jen bude těch padesát let!

Vždycky jsem si myslel, že první, že se padesátí nedožiju. Ale dožil Karel Kosík, dožije zřejmě Klement Lukeš a jiní a jiní. Nic to není. Došla se padesátka, už ohvílí předemnou a nebezpečně těsně vedle mne, Mašla. A vypadá pěkně a je veselá, kromě té duše. Za druhé jsem si umínoval, že se na ty dny někde ztratím. Zdeně řeknu, že musím slavit v rodině, rodina bude předpokládat, kruci, že slavím se Zdenou. Ohromil mě Karel Kosík, od něhož bych nikdy nebyl čekal, že na své padesátiny uspořádá dokonce oslavu na sahradě. "Proč jsi někde nezmlizel?" zeptal jsem se ho. "To nešlo," pokrčil smutně brýlemi. Nevím, proč by to nešlo, fikal jsem si vítězoslavně tiše.

Ještě jsem potřeboval zarazit, aby mi kamarádi nechytali třeba nějaký sborník. Nezesměšním se však, budu-li je zarážet v něčem, co nedělají? Nedělají-li to však, tedy jak to že ne? Kdo se o to asi stará? Má Kadlečíkovu adresu? A jsou to strašně nedochvilové, kromě Pavla Kohouta. Ivan Klíma bude mít nějaký výtečný nápad, ale škoda, že na to na všechno bude vlastně pozdě. A čím mi asi oplatí Karel Kosík, když já jsem si na něm dal záležitost. O čem asi bude s sas písmenkova mřížka páne Václavova? Jakou káravou poznámku asi budu muset vyčíst z řádků Sášových? Chtěl bych tam mít psáno něco od Milana Šimečky, a skoro jsem mu napověděl co. Že hraju pěkně na housle a že tím byl překvapen. Nedokázal bych si vyvětlit, kdyby chyběli oba Brnáci.

Ale jenom žádnou moravštinu, chlapani, protože se svých padesáti let já se už deset bojím, že hraju takového moravského kašpara pro Prahu, který milými dialektismy přetírá dírky v chytrosti a maskuje díry ve vzdělání, svou hrubost dost úspěšně podává jako šarmantní svéráz, drzost už mu ti volové berou za lidovou upřímnost a neuvěřitelnou svévoli za právo nadané osobnosti. S tím tedy nadobro konec, chlapani, pro dnešek. A zítra-li mundus vult decipi, zasej, co poděláme, pravda Milane? Ale stejně: já bych si moc přál přerůst svůj región, jenže vlastně nač už. Nejlepší snad přece jen bude na všecko se vykašlat. Aha, a čím nám asi přispěje pan Martinovský! Kterou z mých rob rozhodne se u této slavnostní příležitosti navádět k nemravnosti zpoza svých černých brýl, tá svina?

Ěm, právě mi ale napadá, jestli jsem si definitivně nepokasil sebevraždu, lidskou, soukromou a skromnou. No, budeme muset žít. A kdybychom se přece jen dobrovolně rozhodli pro opak, odevzdali bychom o tom předem a vlastnoručně písmo do rukou tří přátel. Bez toho nevěřit!

Vítám vás na naší zahradě, když vás vaše přítelkyně Madla pozvala a když už jste přišli, a když jsem byl pozván též. Já sám bych vás nezval, tak jsem arzutý. I když bych si také já, jako přede mnou Karel Kosík a jiní, přál, aby mi přišlo gratulovat moc přátel, majíce ale k čemu. O to raději vidím tu ten mizerný hlouček, co si musí blahopřát furt dokola mezi sebou a rozumí tomu. Čemu? Skoro všemu.

Ludvík Vaculík

(S poděkováním Otce Bednářové za taktní indiskreci, jež mi umožnila, abych též přispěl.)

DVACET DEVĚT HODIN S LUDVÍKEM VACULÍKEM

Historická návštěva Mistra na setkání českých spisovatelů v izolaci. - Triumfální Mistrova cesta po severních oblastech střední skupiny.

Původní reportáž o tom, jak vznikl rozhovor LN a LV, kabeluje náš mimořádný zpravodaj Augustin August.

(Mezititulky RP)

Sobota 10. července 1976, 13,25. Stálá slavnostní výzdoba města Trutnova jako by znovu nabyla barev i tvarů. Radostnější než jindy skotačí děti, i dospělí se usmívají navzdory tropickému vedru, které harmonuje s jejich vroucími city: Mistr Ludvík Vaculík rozhodl se navštívit tento skromný, ale hrdý podhorský kraj, aby se zde účastnil tradičního již setkání českých spisovatelů v dočasné izolaci, navíc na samém prahu svých dlouho očekávaných padesátin.

V duchu revolučních tradic

S přísloušnou skromností zvolil Mistr jako doprovod svou choť a jako dopravní prostředek linkový autobus z Florence. Na nástupišti ho očekávají bývalý člen ÚV SČSS I. Klíma, bývalý předseda ZO KSČ při SČSS P. Kohout a bývalý předseda Kruhu nezávislých spisovatelů V. Havel. Konečně! Krátce po průjezdu dopravní policie i autobus ČSAD SPZ 5106 symbolicky objíždí se vzácnými hosty pomník sovětského tanku a jako by i on chtěl přispět svou hřívou k radosti všech, zastavuje s desetiminutovým předstihem. Cestující vystupují, pracují fotoaparáty. A pak je vůz prázdný...

"Víte, co nám ten lump udělal?" cituje P. Kohout klasika socialistického realismu J. Haška. "Nepřišel."

Internacionální pomoc

Mercedes neurčité barvy převáží delegaci zpět na Hrádeček, dočasně zastupující Dobříš. Cestou horečně uvažují, jak smutnou zprávu sdělit co nejšetrněji zástupcům moravského spisovatelstva v izolaci, kteří dorazili již včera. Věvec Krkonoš, tato nehutná kulisa, jež kdysi chránila naši vlast před cizáckými hordami, aby mohla nyní se široka otevřít své pohostinné průsmyky bratrským turistům, vlévá do žil novou naději. Rozhodnuto: číst celý večer z Mistro-

va díla.

Jak radostně jsou vítající překvapeni, když je na zápraží uvítá sám Ludvík Vaculík, který s přísloušnou nesmlouvavostí požádal o odvoz kolegu M. Šimečku, žijícího v izolaci na Slovensku.

Je 14 hodin a 19 minut. Dvacet devět nezapomenutelných hodin se začíná...

Odkaz Karla Marxe

Mistr je v radostném rozmaru a chváří vše, co mu padne do očí, do uší a na jazyk: nové šle J. Trefulky, čestná hlášení M. Uhdeho i jahodový závin vlastní choti. Až uplynula již dobrá půlhodina, ještě se na nic a nikoho nerozhláňval.

S přísloušnou laskavostí dovoluje všem, aby si prohlédli pozdravnou adresu Penguin Books Limited, v níž je prohlášen prvním laureátem ceny George Orwela za svůj londýnský essay o domovních prohlídkách, dedikovaný Kurtu Waldheimovi. Cena je vyjádřena v Lst. a Mistr s přísloušnou uznalostí vzpomíná všech neznámých pracovníků, kteří ho svou akcí inspirovali. Za významnou a nikoli náhodnou považuje i okolnost, že byl vyznamenán právě v Londýně, městě posledního odpočinku Karla Marxe.

Porada představitelů

Pracovní zasedání zahájeno v 16,30 v těsné blízkosti zříceniny, v níž, ještě před zřícením, čekal Jan Amos Komenský řadu let, zda se poměry v Čechách změní. Též palouček, kde se koná, možná pro barvu půdy nazvat růžový. Na programu je a/ hodnocení bílého selského vína z Rakvic a b/ různé. Mistr má na sobě čisté béžové kalhoty, čistou fialovou košili a čisté špinavé bílé sako; s přísloušnou zemítoštilí leží na zádech a kouše trávu. Jaký div, že téměř vsápětí začíná po třech nedělích poprchávat: to i příroda přispívá svým dílem k radostnému zdaru setkání.

Během porady pozorují účastníci se zájmem osobní vůz, který byl na dohled od nich stížen poruchou a je nyní třemi mechaniky podrobován opravě, zřejmě generální. Přítomní oceňují myšlenku neznámých ctitelů připomenout jim nenásilně ty, které mají takto zřetelně vidět i nejtlustší vrstvou průklepových papírů: naše pracující.

Zasedání je zakončeno písní Vínečka bílé.

Soudružská návštěva

Již v předvečer setkání přijel navštívit V. Havel mladý muž, manažér předního zpěváka, v jehož tvůrčí dílně vznikla proslulá píseň o kapitánovi Minaříkovi. Byl zde naposledy loni, shodou okolností rovněž ve dnech Setkání. Ačkoli zde nikoho nečekal, dováží víno i svíčkovou pro tučet osob. Je přijat s vlídnou účastí. Radostně se ujímá vaření a dolévání číší. Protože si právě zakoupil profesionální fotoaparát, slibuje být pobyt Mistra zachován nejen ve zvuku, ale i v obraze.

Krizové období

Ještě před příjezdem Mistra uvažovalo se o tom, jak od něho získat exklusivní interview pro toto zvláštní vydání, aniž by pohlázel podezření. Navíc je známo, že s příslovečnou cílevědomostí nepíše nic, co nemusí, často ani to, co musí. Konečně usneseno předstírat společenskou hru. Mistr je požádán, aby stejně jako ostatní kolegové písemně zodpověděl řadu otázek; odpovědi budou předčítány anonymně, s cílem označit autora. Žel, realizace tohoto jinak úspěšného kvizu vyvolá téměř krizu.

18,30. Mistr s příslovečnou bezelstností usedá na lep a začíná s ostatními vyplňovat archy. 18,40. Ostatní začínají chápat, že má-li se akce zdařit, musí vyvinout stejné intelektuální úsilí jako on. 18,50. Zcela proti duchu pravidel dává si V. Havel diktovat od své choti, jaký je jeho oblíbený nápoj, pokrva, barva, vůně, strom, zvíře atp. 19,01. Moravští delegáti posílají autera hry sručnou mateřštinou do řiti. 19,13. Mistr chodí po obytné světnici jako lev a nadává takto: "Krucí fagot himl hergot, te mě štve." 19,15. Bývalý člen Činoherního klubu P. Landevský, který se tu právě zastavil cestou na přeškolení a byl integrován do Setkání i hry jako renomovaný dramatik, jí závin, přikusuje dle svého zvyku salám a říká - "Já přijel, abych si tu vylišal rány, a taď místo volný postele deťazník!" 19,20. I. Klíma prohlašuje v depresi, že za tohle mu nestojí ani Vaculík. 19,25. Mistr vybíhá z domu a odevzdává se slovy: "Na, a strč si to někam!"

Doslovné znění přinášíme na jiném místě.

Úderem deváté dogrilována kuřata na kr-
bu a začíná slavnostní banket. Účastníci
prokazují svou semknutost i tím, že v pat-
nácti zasedají ke stolu pro šest osob, což
Mistr s přísloušnou pohotovostí komentuje:
"To je dojemné, jak se tu musíme mačkat."
Odpovídá mu ovšem dojatý smích: všichni
jsou rádi, že je rád. Při večeři rozvíjí
svou teorii stupňované důvěry, spočívající
v tom, že má-li jednat s dvěma přáteli, se-
jde se s jedním o půl hodiny dřív, aby se
snáze domluvil proti druhému.

V závěru večeře však přelétne přes je-
ho dobrotivé čelo mrak, když vidí talíř P.
Kohouta: "Toto jsou tak špatně obrané kos-
ti, že je to strašné!" Má na hněv svaté
právo: na jeho talíři zůstávají jen dva
skřížené ohlodané hnáty, varovně připomíná-
jící nejtemnější období našich dějin. Pro-
vinilec i jeho choť jsou záhy potrestáni,
když si chtějí přinést cigarety: sedí v ro-
hu, vmáčknutí mezi stůl, sed a Mistra tak,
že neprojdou.

Podraz

Od 22,25 do 23,16 se čtou odpovědi a
uhadují autoři. Vítězí, byť náhodou, man-
želka vedoucího hry a protesty ostatních
ještě posilují hodnověrnost situace. Mis-
trův přísloušný ostrovtip je otupen jeho
přísloušnou důvěrou v soudruhy, proto si
nevšimne ani, že je obětí reportáže, když
jeho výroky i činy jsou již sedmou hodinou
zasnamenávány, byť protentokrát amatérsky.

Z projevu Ludvíka Vaculíka

Aby byl pravý účel kvízu ještě více za-
mlžen, sahá M. Šimečka vzápětí další
hru. Vypráví závěr horroru, v němž londýn-
ský lékař zasílá poštou cizí amputovanou
ruku panu A., jenž hned nato telefonuje pa-
nu B.: "Ta ruka už došla." Načež Mr. B.:
"O.K." Smyslem hry je uhadnout předchozí
děj systémem otázek, na něž ředitel hry od-
povídá Ano nebo Ne. Mistrovy roztroušené
otázky uveřejňujeme pro jejich přísloušnou
pronikavost v souvislém bloku:

- Ten doktor hledal ruku?
- Ten muž B. vlastně tu ruku jako úd
lidského těla nepotřeboval?
- Pan A. potřeboval tu ruku, aby jí v

určitých situacích používal místo své?
- Doktor neposlal tu ruku přímo panu B., že o něm nevěděl?
- Pravá ruka se k tomu nehodila?
- Hodila by se k témuž i pravá ruka?
- Lékař panu A. něco slíbil a dal mu na to ruku?

Veselice na počest sjezdu

Po skončení intelektuálního programu a rozloučení s delegáty Moravy, kteří ve svém apartementu rychle nafukují matračky, neboť odjíždějí už o půl páté rozpracovávat závěry Setkání, nastává družba. Mistr s příslovečným zájmem naslouchá návozu V. Havla, jak vařit intenzivní zeli /kilo cukru; dojde-li k přeslazení - litr octa; dojde-li k překyselení - kilo cukru atd./ a intenzivní semibábu /tyž princip, avšak kombinace skořice - pepř/. V 0,33 bere si broskev a necháváje levou ruku volně splývat přes opěradle židle, zajímá se s příslovečným zájmem, za jakých okolností rozbit P. Landovskému nos. V 0,45 jde do kuchyně a odtáčí tam vodu. Zpět se nevrací. V 1,05 přináší jeho choť správu, že Mistr spí.

Bděle a ostražitě!

S jeho odchodem však večer nekončí, nýbrž pokračuje tak, jak by si byl přál On, kdyby byl mezi námi. Žert stíná žert, ale nechybí ani vážná zamyšlení nad úkoly, které uložil sjezd. Znovu a znovu jsou též rozebírány pronikavé myšlenky z Mistrova dotazníku, jeho převratná teorie stupňované důvěry i nekompromisní názor na obírání kostí. Je tedy pochopitelné, že když ve 2,37 spatří zbylí v okně alabastrovou bustu Mistrovu, přičtou to své zanícené mysli a nechají si pro sebe... dokud busta nepraví přísně:

- "A co kdyby se vám tu takto objevil kdosi jiný?!"

Tímto významným ponaučením, pro něž s příslovečnou obětavostí nelenil sestoupit na dvůr v pouhých trenýrkách, aby vyniklo jeho sošné tělo, dělá Mistr sám tu nejmoudřejší tečku za přeradostným dnem, který dnes, bohužel, znamená už včera.

Vstancu noví bojovníci

Neděle 11. července 1976, 9,15. Místo popelavých a zapopelených postav s lehce

setřelou výslovností objevují se ráno v kuchyni noví lidé, hotoví žít, snít a především snídat. Jediný Mistr si s příslovečnou starostlivostí povšimne, že chybí hostitel. Po chvíli nalezen ve stavu, který nasvědčuje, že byl, přes Mistrovo noční varování, překvapen izraelským komandem. Čekat, až vstane i tento bojovník, znamenalo by nadsouhlasit vyřadit z provozu právě tu část české literatury, na niž tak netrpělivě čekají čtenáři svněžka i z vnitra. Setkání proto prohlášeno za ukončené. Je 10 hodin a 35 minut. Váš s Mistrem a jeho suitou, řízený současnou chotí bývalého předsedy bývalé organizace bývalé komunistické strany při bývalém svazu spisovatelů, se zvolna rozjíždí ze svahu. Po nejedné tváři, v níž lze číst nejednu stopu nejednoho boje stéká nejedna slza. Les rukou vlaje za Mistrem tak dlouho, až limuzínu pohltí les bukou.

Pomník budovatelů

V 11,20 vystupuje Mistr v Nové Pace a je vítán pokladní musea polodrahokamů. Úvedem pomáhá své choti vybrat upomínkovou brož, hledaje kámen, "ve kterém se něco děje". Takový posléze nalezen, avšak bez jménočky. Mistr jej pracovně nazývá "chotin" a právem kárá musea, že nespájí prodej suvenýrů s osvětou. Poté s příslovečnou houževnatostí obejde všechny vitriny, až mezi stovkami nerostů identifikuje chotin jako chalcedon, zbarvený krevlem.

U vitriny s křemeny hvězdnatými (Strážník u Peřimova), které vyhlížejí jako řvoucí masožravky, zažertuje: "To jsou zkamenělé dělohy!"

V dojetí postojí u vitriny s prachovci a jílovci, do nichž se před milióny let otiskly dešťové kapky (Kyje u Jičína) a dokonce zvládnutá hladina jezera (Křemel u Syřenova). "Tak je to i s námi", medituje Mistr, "a kumšt je v tom: zavrtět se či ukápnout těsně předtím, než to zkamení."

Zato nad vitrinou, kde je ve slinovci (Košťálov u Seml) na věky uchován řez červenou skelnošupinatou rybkou, říká s oprávněnou hrдостí: "Takovými památkami se bude moci pyšnit i naše epocha. Například řezem cikána, zabetonovaného v přehradě."

Čilýnský spánek, Vítězná cesta, čilýnský spánek

12,20. S příslovečnou pohostinností zve Mistr svůj doprovod na kávu. Sotva prepustí

pikolika s příkazy, shání vrchního, aby byl zinkasován. "Chci mít vždy nejdřív zaplacené," svěříje se s lišáckým úsměvem, "abych věděl, že sedím i já za své".

Pak s přísloušnou nostalgií vzpomíná, jak počátkem sedmdesátých let navštívil ve Strašnicích výstavu o kontrarevoluci. Na panel s citátem ze své řeči na IV. sjezdu SCSS - "Za dvacet let nebyla u nás vyřešena žádná lidská otázka" - se podepsal. Organ státní policie ho vzápětí vyzval, aby objasnil, co to znamená. "Že to platí," pravil Mistr. Nato byl vyzván pořadatelem, aby pokrožený panel zaplatil. Souhlasil s podmínkou, že si ho vezme domů. Poté propuštěn a podpis přelepěn. "Až nyní", dodává Mistr s přísloušnou pořádkumilovností, "se s panelem opět setkávám, musím opravit dvacet na třicet".

Město - hrdina

Po zběžné obhlídce hradu Pecka (majitel: Kryštof Harant z Polčic & Bezdružic, popravený za kontrarevoluci z roku 1618), do jehož sklepení Mistr s přísloušnou opatrností nesešoupil, (nebyla prohlédnuta z bezpečnostního hlediska) pokračuje cesta na jihozápad, teď už za manifestačního doprovodu nesčetných vozidel, jejichž řidiči opustili vlny řek, stíny chat i klíny žen, aby ho mohli alespoň zahlédnout. Při předjíždění radostně troubí a ťukají si na čelo, aby tak pozdravili vůdčího českého myslitele.

Mistr komentuje krajinu a provádí několik významných změn. Dosavadní název Jičín mění v Jičínus, aby zdůraznil jeho historický význam. Chvilu chválí Řimany, že v obsazených zemích nevládli sami, ale skrze domácí politiky, kteří znají potřeby lidu lépe než okupant. "Vlastně," opravuje se s přísloušnou upřímností, "ono je to sporné".

V dalším městě, které se stalo symbolem internacionalismu - a po berlínské konferenci i jeho památkem - velí Mistr zastavit před hotelem U věnce, v němž je i Garnisonný dom officerov. Jedním velikým a jedním menším piven pečeti své rozhodnutí pietně přejmenovat město na: MLADÁ BOLESLAV!

Chladný mozek, horoucí srdce, čisté ruce!

Podruhé během zájezdu se pak Mistr rozslíbí: to při vzpomínce na svého vyšetřova-

tele Martinevského-Maturu, který soustavně donáší Mistrově choti pikanterie z jeho života. S příslovečnou tvrdohlavostí Mistr prohlašuje: "Já už s ním příště prostě slovo nepromluví a tím ho suspenduji!" - "Ludve," praví jeho dobrosrdečná choť, "přec ty bys nebyl tak zlý, vždyť on s ním není ten nejhorší." - "Nikdo," odvětí Mistr s příslovečnou hrдостí, "po mně nemůže žádat, abych jim ještě soudcoval soutěži slušnosti."

Tvrdou pěstí rozmáčkne škůdce

17,30 boleslavského času (15,30 SEČ): Mistr navštívuje prostou chýši někdejšího představitel české žurnalistiky J. Lederera, který je živoucím důkazem prospěšnosti integračních snah RVHP: velmi kvalitní, výkonnou i účelně tvarovanou manželku mu dodalo bratrské Polsko. Šikmé slunce osahuje první čtvereční metry kultivované půdy, kterou smíšený pár pionýrsky vyrval místní skládce odpadků, aby zde pěstoval Mistrův milovaný kosmos, (viz "Původní rozhovor LN s LV") jenž vyhlíží, jako by byl plodem vášnivé lásky asparagusu s koprem.

Mistr objevuje na sobě blechu, jejíž původ připisuje V. Havlovi, respektive některému z jeho zvířat. J. Lederer si pochvaluje, že alespoň hmyz mu dává pokoj: nevěšmal si ho ani kdysi v Třetí Říši, ani nedávno v prvním kriminále. Také P. Kohout vyjadřuje svou vděčnost, že hmyzu nechutná. Zato Mistr vypočítává s příslovečnou pedantičností, kdy, kde i co ho žralo a před uchvácenými posluchači se plasticky rozvírá insekteidní mapa Evropy. Je na ní stejným právem chudá světlice v Púchově na Slovensku jako varšavská Hala kongresová, kde měl dokonce kolem manžety vykousaný pruh kůže. V nejlepším polském hotelu gruntoval personál už dvakrát denně a přesto nalézal vždy nové štěnice, které Mistr lepil na čistý papír a vyvěšoval na skřín jako na nástěnku; na zoufalé dotazy, kde je bere, odpovídal stereotypně plynnou polštinou - "Na břuchu".

Rudé slunce zspadá do bílého vína, oblíbená barva Marxova a Mistrova (viz "Původní rozhovor LN s LV") si dávají dobrou noc. Bílá sice přetrvává, vždyť patří témuž selskému vínu z Rakvic, jaké pito včera na Setkání, (důkaz počínající dezisolace?) ale Mistra už čekají další boje. Nasedáje

do vozu, praví s příslovečnou uvážlivostí: "Kdyby nás teď sebrali a my tvrdili, že jsme celý čas jednali o blechách, sotva by nám uvěřili. A mohli bychom se jim divit?"

Na věčné časy

Cestou k cíli nutno znovu projet úsek Bezno-Chatovice. Česáči třešní, kteří tu předtím balancovali na dlouhých žebřích jako dávní popravčí, již odešli, aby nezmeškali rozhlasové a televizní noviny. Jejich místo zaujali příslušníci střední skupiny, osádka dřipu, který parkuje v křoví; spěšně trhají třešně do velkých pytlů. "Jak to hodnotit?" táže se doprovod Mistra. "To znamená, že jsou už jako Češi," říká. "A to je dobře nebo špatně?" - "To znamená, že jsou tu už jako doma," praví Mistr a dodává s příslovečnou jasností: "Armáda, která je táhne nepřátelským krajem, raději třešně skácí, aby se nezdržovala ložením; ti to si počínají jako hospodáři, kteří vědí, že jim strom neslouží jen dočasně".

Pod vedením Ludvíka Vaculíka

Vzpomínku na město Trondheim, kde Mistr trávil s rodinou radostné dny roku 1969, než se obrátil ke světu zády, aby mohl v celostátní izolaci vytvořit uhelná díla, přehlušit bubínkové staccato pražské dlažby, té, po níž chodili největší revolucionáři našeho národa. Jakými bubny a tympány asi zaduní, až bude Mistra 55, 60, 65, 70, 75 a více let? Je 19. 19. Vůz zastavuje před neefektivním číněákem, v němž Mistr s příslovečnou skromností stárne, zatímco mládnout chodí jinak. Dvacet devět nezapomenutelných hodin končí. A my, jejich očití i ušití svědkové, vydáváme o nich potomkům toto radostné svědectví, které mohlo vzniknout - a také vzniklo - jen a jedině pod vedením Ludvíka Vaculíka.

11.7.1976

VEČER POD PŘEJEZDEM

Kampak je dovážíš,
ty vlaku osude
s chocholem kouře
pod černou oblohou
a nade mnou?

Kam to vezeš tu hlavu
vykloněnou z okna,
jako by čekala
na úder ostří
tvé gilotiny?

Kam vezeš ty paže
pozvednuté
k plavému účesu,
na které sírá
z kouta muž v klobouku
s rubínem
hořící cigarety?

Kam vezeš ty kufry
na oprýskaných
prknech lavic,
jak tu nade mnou
bez konce defilují?

Kam to,
osude s chocholem kouře,
odvážíš mne,
i když tu stojím
bez hnutí za noci
pod přejezdem?

Jan Vladislav

Otevřený dopis
Ludvíku Vaculíkovi

Milý L..... V.....,

Jelikož jste mi už mnohokrát vytkl, že jsem ve svých ..... příliš ..... a že to je ode mne ne ..... a ne....., protože tím ..... a ..... , tak-že to pak mají všechno ..... , pokusím se aspon při této ..... počínat si poněkud ..... , tím spíš, že tento můj ..... je otevřený. Nuže: ..... k Vaším ..... abyste ..... abyste ..... abyste .. ... tak jako dosud ..... Myslím si, že Vaše ... .. a Vaše ..... a Vaše ..... jsou ..... a doufám, že i nadále ..... a že ..... a jsem rád, že ... .. a taky vděčen ..... tak jako všichni ..... kteří ..... a kterým ..... Upřímně Vám proto ... .. a .....! .....! .....! .....! .....! .....! ..... zdr.....! ..... vese.....!

Váš
.ácl.. .av.l

Huť na pohľadanie

VEK: nerutri
POHLAVIE: jednoznačné
VŤŠKA: 175
VÁHA: 77
DOSAH RUK: primeraný
FARBA OČÍ: tmavohnedá
ZVL. ZNAMENIE: ešte bez bajúsov,
okuliare
KONÍČEK: bota-architektonický
POSLEDNÝ POBYT: Carlton, izba č. 617
PRAVDEPODOBNÉ POVOLANIE: písmač

Podľa tohto som ho vtedy namsiel a ani neskôr podľa všetkého príliš nie, keď už on mňa huj; da-keďajší popis ostáva pre mňa do-dnes najvyčerpávajúcejší. Nástoj-čivo sa ho drším, avšak ťažko je vniknúť do chlapa. A pritom in-troverta. Nepoznám ho, viem o ňom iba klebety, ale tie pozná každý deviatik, a iné, a viac. Huť som si po jánošíkovsky povedal: - Ne-poviem! Dám radšej na hlasy, pria-telské aj nepriateľské:

"Ty vól, ten chlap ťa raz vy-ušil pre report a ty sa už ideš poondiat, že ste kamaráti. A on sa len hrá na objektívneho pozorovate-ľa a na mačku s ryšou. K sebe no-úprimný chce vydať úprimné sve-dectvo o okolí, je to možné vôbec? Kde je tu stavovská česť a morál-ka? Smie niekto využívať svoju li-cenciu a nerešpektovať cudziu? A keď sme už pri tom: každá objek-tivita je tendenčná. Veď na vás, chlapi, tí Česi v skutočnosti serú, chcú len vzbudiť zdanie ce-loštátnosti a širokého podporného ohlasu. Nestrvávajú sa tu pod plá-štikom prospešnej činnosti verej-naj ambície politické?" - /Nepo-viem, ani keby som hneď vedel./

"Dobre, dobre, neheverím, že sa zle číta. Má vtip, štýl. Avšak len detailista, čo an gró? Má sčasti Čapkov dar a to je už čo povedať. Ale je to maló, drobnó, takéto maličké. Raz sa pokúsil aj o syntézu, nešepadlo to tak zle, ale predsa... Ak chce niekto z takého piesočku získať svet, tak

len nihiliterárno. Najprv akýkoľvek obýr, potom poprítom aj spisovateľská sláva. Jeden múdry Rus bol povedal, že veľká literatúra môže existovať len v krajine, ktorá prežije veľké otrasy. Nevyrába tu niekto otrasy uselo? /Keď sme už pri Richterovej stupnici, obrasy minule padali aj v Prahe, ale... - Nepoviem! /

"Nemožno ho prichytiť pri klanstve? Ale čo to je, tá jeho pravda? Veď ten nevie nič o živote! Nafajčí, nafetuje, cranšov nemôže ani cítiť. Horlí za svet bez športu a športky, nadšenia a súfalsťva, bez aspirínov a ďalších podobných násilností. Má rád "prirodzený beh vecí". Keď ho bolí zub, nechá to tak, lebo chce presne, nekrealne vedieť, ako to je, keď bolí zub. Tak prečo nanechá bežať po svojom aj ostatné? /- Nepoviem! /

"Ale ba, je uzkostlivo pravdivý. A ak heverí, heverí rovno do očí. Povedali by ste, behapustý idealista. Lenže on dobre vie, že bez sľa by svet stratil harmóniu, ak už pchalíme o opodstatnení. A predsa - milujúce voľáke nekazené prirodzené deje - stavia sa za akúsi neživú pravdu proti dákemu sľu. To je egocentrizmus. Kenanie druhých, hoci tiež ovládnuté veľou a duchom, je neprirodzené, jeho vlastné však nikdy nie. Všetko mine neho je mu fuk. A my čo? Uvedomuješ si, chlapče, koľko ľudí si túto spugnosť neuvedenile a dočas na te dopláca? Veru, veru hoveria ti, jemu je len to prirodzené, čo má sľa." /Môžete na na hák zavesiť - nepoviem! /

"Nevešajte, ste v poradi! Chaj Racionalista, suchár, dokonca človek praktický a organizáter! Môže takýto zjav vôbec pomýšľať na umenie? Určite má harmonogram aj na písanie. Pozná taký chlap, čo sú to útrapy nad prázdny papieroš? / - Ani sük! /

"Škoda reči! A mal od mala teľko priaznivých znamení, ba

vraj prežil všetci také, ako slávne osobnosti: bránil sa polekňačky pred husami, zažil chesterstonovskú príhodu s vlakom v Jaronšpi, pádel koxy ako Nikita Sergejevič, napísal básničku proti vojne v Habeči ako mladý boh, dostal v Zlíne ostruchy ako Bačov mladý muž, začal kariéru ako... čo ten ešte chce? Vari aj dobre, že ho odstavili. Kam by to až hnali? Takto príde aspon na to, čo je život. Získa toľko materiálu, že mu budú ostatní závidieť. Keby chcel! Ne povedať!"

Neoviem, má aj horšie stránky.

Lenie ktorá z charakteristik je pravdivá? Ktorá je celý en? Nie že by nebol poriadne číslo, to teda je; ale či popisná? Ľudia boží, probujzte ho nájsť!

Živel-li!!?

"...Veřejná bezpečnost vzala v uplynulých čtrnácti dnech do vazby několik mladých lidí pro trestné činy výtržnictví a některé další. Byli to členové "hudebních skupin", kteří od r. 1971 pořádali převážně na venkově různá "vystoupení"...jejich produkce neměla s kulturou nic společného...Několik skrachovaných vysokoškoláků, jeden absolvent filosofické fakulty, bývalý kněz + individua často měnící zaměstnání se snažili zaujmout jen primitivní vulgárností..."

(Zpráva z čs. tisku 8.dubna 1976)

Svědčení.
Helena Klínová

Sváťa Karásek vystudoval evangelickou bohosloveckou fakultu, několik let kázal a pak mu další kázání nebylo povoleno. Nikoli církevními, státními orgány. Přesný důvod mi není znám, ale z toho, že nebyl nikterak stíhán, asi disciplinárně trestán, je zřejmé, že se nedopustil ničeho protizákonného. Usmuzují tedy, že zřejmě nemohl kázat pro stejné záhadné zábrany, pro které mnozí publicisté netisknou.

Jenomže kdo káže lidem, kdo píše pro lidi, ten to nečiní jen kvůli chlebu, ten při tom uskutečňuje podstatnou část své osobnosti, obživuje svou duši. Rozdává se svých duchovních sil, zpřítomňuje a vykládá moudrý odkaz nepřítomných kultur a odmátnou siskává radost, zadosťučnění a pocit naplněného života. Taková práce je jako dobré manželství: poskytuje inspiraci i klid, posiluje zdraví mysli.

Vyrovnat se se strátou takové profese není snadné. Jakákoli jiná práce se počítuje především jako zdrávoání od toho skutečného a pravého. Člověk, pro něhož profese byla životní náplní, koníčkem, posláním, potěšením, a který je pojednou nucen žít se způsobem, který nesouhlasí s jeho duchovními potřebami, je jako dívka násilím provdaná, jako žena, přinucená žít za peníze a mužem, který je jí cizí. Většinu svého času a většinu svých životních sil odevzdává pro účel, který je jí dráždí svou cizotou a často - v našich podmínkách - i ničí svou tupou nesympatností. Avšak nesbývá mu nic jiného, protože způsob vředění, adekvátní jeho vzdělání a vnitřnímu ustrojení, je mu odepřen. Jako by byl odsouzen na nucené práce, avšak se zcela neznámou dobou trestu. Ví o lidech, kteří v takové situaci onemocněli, anebo se pozměnili na osobnosti a v chování, stal se z nich někdo jiný. Tak hluboká je to změna.

Sváťa Karásek našel svůj vlastní, originální způsob, jak se vyrovnat. Zůstal věrný poslání, které si vybral, ale zvolil pro ně novou, nebyvalou podobu, když ta obvyklá, institucionalizovaná, mu byla odepřena. Namísto kázání začal skládat a zpívat lidem písničky.

-Angel rolled the stone away early on the
Easter Sunday morning,
Angel rolled the stone away.

-Já sem nákej stounavej, že v sým žití všude
chybí láska,
z toho já sem stounavej.

-No tak sem šel za farářem, říkám, máš-li,
lék mi dej,
ty vo lásce stále jenom pluvíš a já nejsem
moc hloubavej.

- Já sem nákej stounavej...

Melodie spirituálů, asonance na jejich první verše, nejobyčejnější mluvená čeština. Barbarští kytara a hlas, v němž se střídá drancost, náha, vřelost, v němž vždy dominuje opravdovost. Vnikly písmičky se svlátním kouzlem. Dotýkají se každého, kdo je slyší. Jsou krásné svou poetickou naivností a přirozeností formy. Jsou moudré ve svých myšlenkách a hluboké ve své metaforičnosti. Budí dojetí pro rytmus citu a přesvědčení. Budí úsměv, protože jsou nadány humorem a recesí.

- Při překoku švédské bedny jsem nezvládl nástek párovej, strh jsem bradla, madla, kolovadla, po dopadu sem stoumavej.
- Mám se večer učít řeči neb čist román klasičkaj, raději si zas prohlídám porno, pak sem z toho stoumavej.
- V práci se chce sástat pravdy, pak si řeknu, bacha dej, zase držím hubu na špagátě, pak jsem z toho stoumavej.
- Já sem nákej stoumavej, že v kým žití všude chybí láska, z toho já sem stoumavej...

Kombinace opravdovosti a recese lahodila zejména mladým posluchačům, vyjadřuje jejich základní ladění. V pracovní době Sváta Karásek tedy opravoval a spravoval zásek Kouzku, depositář Univerzitní knihovny. A pak, když opravil několik ráků a natřel několik dveří, mohl se věnovat svému skutečnému poslání: jednak rodině /má dvě malé děti/, jednak ostatním lidem, kteří jej potřebovali. Za jeho písničkami, ale spíše za ním jako za osobností přijížděli mladí lidé.

- Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj do šutru vyrytý srdce rukou tvou nejde smojt vodou majdlovou je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
- Scháň, co vyhnal lamara ven, ten neměl život svůj na skále postaven. ten neměl na skále život svůj, pamatuj.
- Pilát, co soudil, tak jak dav řve a pak si umyl ruce své, ten na skále neměl život svůj, pamatuj.
- Soudce, co soudí, tak, jak dav řve, a pak si vyje ruce své, ten na skále nemá život svůj, pamatuj.
- Kaň ten, co si dál na mši svou šel, s příkopu sten jakoby neslyšel ten na skále neměl život svůj, pamatuj.
- Chlap ten, co si to v svjm autáku zral, stopaře klidně přesíral, ten na skále neměl život svůj, pamatuj...

Byli to mladí lidé, které na první pohled by leckterý automobilista jako stopaře nevzal, a běžný občan paneldkové kultury, televizní odchovaný, by jim možná kinul bez předchozího rozmyšlení. Sami provokovali takové nepromyšlené odsudky a zároveň proti nim i protestovali: svým zevnějškem, vlasy, oděvem.

Pod tím druhým zevnějškem, zdůrazňujícím dospělost, by však občan rozvážnější možná tušil dětskou nezralost, potřebu neuspokojeného dítěte: soudil by na těžké dětství, konflikty mezi rodiči a s rodiči, život možná v institucionálních útulcích. Tušil by bezradnost, touhu po bezpečí domova, po otci statečném a spravedlivém a po matce vřelé a ochrannivé. Po takovém člověku pátrali ti vlasatci a vlasatice, stojíce na křižovatce svého života. Z této křižovatky lze sejít i k počínům soufalství, jestliže tak nutná rodičovská nebo náhradní autorita není v dohledu. Že se to nestalo /a v našem smutném kontextu je důležité říci, že se to nestalo/, je zajisté záležito i Svátova, který konal dobré misijní dílo.

-Vždyť hravě bláznů nakazí celý město,
pár statečných spasí město v dobách zlých.

Svou pastýřskou roli uplatňoval Sváta Karásek mezi těmi, kdo strádali nejvíce, kdo jej nejvíce potřebovali.

-Kdo jsou ti krásní lidé, v šat bílý odění?
Lidé, co k trůnu přišli z velkého soužení...

Není těžké dopátrat se, čím jim Sváta imponoval, čím je přitahoval. Na první pohled nřejmě originalitou a přirozeností. Částí své osobnosti patřil mezi ně, zejména svým vnějším výrazem. Považoval za přirozené a nikterak degradující zpívat jazykem, kterým mluvil, kterým mluví oni a kterým mluvíme my všichni, když se cítíme volně. Občas použil i výrazů, které by mu moralisté měli za zlé. Takovými výrazy hýjí oficiální perla naší literatury - Švejk, tam však, užívány s monotónní hustotou, buď ve štenáři depresivující pocit obyvatele kanálů. Sváta Karásek těchto výrazů použil v jejich původním významu, neodevalvovaném a nezevědněném čistosti. To jest, pouze výjimečně a jako projev nejvyšší zdůrazněné negace.

-Byl boj na nebi, s drakem rval se Michal,
s drakem zlým, lstivým,
drak na zem s nebe je svržen, boj na zemi
trvá dál.

-Michal spolu s anděly ďábla s nebe shodil,
nezahynul svinák ten, ale pad' na naši zem.

-Mezi dobrem mezi zlém den co den se všichni
rven,
v srdcích mužů, v srdcích žen, ten drak musí
být přemožen.

-Často musím uznat sám, že ten svůj boj prohrávám.

Vždyť to zvíře pítomý stupilo mi svědomí.

-Když Jeliš na tvj straně je, pak s tebou drak prohraje.

Pak případnou ti lagrační i jeho svody finanční.

-Še zlem si nalse hrátí, neb se lidstvo vynalátí.
Bratře buď na posoru, nehraj v dnešním horroru!

Provokace současných měšťáků, nebo říkajme raději: hněv na většinové stádo bez ducha a bez citu - to je první poznávací znamení, pro něž se mladí ke Svátovi přiblížili. Takových rozněžvaných ale dost po světě chodí a křičí, a kromě svého hněvu už nemají se nabídnout. Vlasatci a vlasatice se ale ke Svátovi přiklínili proto, že v něm cítili i druhý, životadárný pól: užlechtilost. Vyrůstala ze zdrojů jeho vlastní bytosti i z etického systému, odkázaného nešťastnými generacemi moudrých předků, Lagrace, recess, protest, to jsou jen první a dočasná pouta. Trvalejším a cennějším poutem bylo pro tuto deprivovanou mládež zjištění, že není vše falešné, co se jim nabízel k věření, že na světě skutečně existují cenné a pozitivní hodnoty, že člověk může být laskavý a spravedlivý a že není určen k ztracení, ale k lásce a šťastnému konci. A tak se ke Svátovi přiklínili, instinktivně v něm tušíce toho, kdo má schopnost je uzdravovat.

-V Káni maj šest štoučví kapseňejch,

Jeliš dal do každy vođu vlejt,
vođa v kádích zapění, ve víno se promění,
víno dost, haj, správče nalít dej.

-Podstatný je pítí vína aləd,

nejlepši víno se dává hneď,
a jak času přiběžvá, to herši se nalěžvá,
v Káni maj nejlepši naposled.

-V žití tém přiběžvá dalších let.

Neškej nejhorši naposled,
Bůh na sklonku tvého dne dá ti víno výborné,
výborné víno až naposled.

My ostatní, kteří máme rádi Svátovy písničky, si třeba myslíme, že uzdravovat nepotřebujeme. A přesto nás ty písničky osobně oalovují.

V burácení odpuzující komerční hudby se vyjímají tiše a naděšny duši. Jako obrásek naivního malíře na pozadí tupých reklamních plakátů. Dale by se říci, že Karásek je naivní písničkář jako Jugoslávci Generalić, Generalić, Lacković a Vecenaj jsou naivní malíři. Tatáž neškolenost a přitom umělecky stylizovaná přirozenost výrazu, tatáž barvitá a působivá poetičnost, přímé spojení pudovosti a músičnosti.

-Plenty good room in my Father' s Kingdom...

V nebi je trůn, pravdy hlavní sídlo,
všem vladařům připomínej.

-člověče, chceš být vládcem, chceš vrýt svůj
obraz dnům?
Jen seď na zemi, ty blázne, nesedej na ten
trůn.
-Neumí člověk vládnout, spíše se nocí svou,
Má pravdu pevně v ruce radši než nad sebou.
-Vláde, co k davům mluvíš, co kdybys tak jednou
stích?
Co kdybys tak jednou poklek, hlava svou ve dla-
ních?
-Ani král, ani rada mudrých, ani kněží, ani lid,
jen ten beránek sbitý je hodan tu noc vzít.
-V nebi je trůn pravdy hlavní sídlo...

Také by se dalo říci, že Sváta Karásek zpívá a
skládá protest-songy, kdyby se výraz "protest-song"
už zcela nerozšířil. Zhruba 4/5 jeho písniček mají
dynamický obsah, vyprávějí o zápasu se smem nebo k
takovému zápasu vybízějí. Když totiž Sváta Karásek
dobře nakládá se světem, znamená to, že se opře o své
jistoty a vzepře se temo, co tuší záleho.

Ale ani protest-songy ani naivní obrázky jej
nevystihují celé. Sváta Karásek je především duchov-
ní a je mu vlastní mystická oblast. Opuští dramot
a zpívá něžně a vroucně o konečném umíření, o pří-
chodu Mesiáše...

-Přiváše calátka ke kmeni vinnému,
k révevi dobrému, calátka své.
-Práti bude pak ve víně roucho své,
ve víně rudém knižeci šat.
-Ta barva vína v očích mu sůstane,
nad mléko bělajší zuby jeho...

A je také intelektuál - jak jinak - i přes
svou prostotu a naličenost. Jeho píseň "Say no to
the Devil, say no - sejmeu ti podobu, sejmeu" je
podobangstvá o údělu člověka ve vlši společnosti
nového typu: člověk je seizován svému vlastnímu
obrazu, glorifikován je jeho paskvil a jeho původ-
ní identita je ničena. Filosofie moderního věku -
nyšlenka o odsazení člověka sobě samému - je unoc-
něna biblickou metaforikou: Člověk je tvor podle
Božího obrazu, koho tedy zobrazuje ničený obraz
člověka? Likvidace kulturních hodnot, snímání otis-
ků prstů, sejoheování, služba náhodně polivačné modle
-o tom všem má občan konzumní společnosti povědo-
most. A z oněch tří zdrojů nyšlení, z Bible, ze sou-
časné filosofie a ze současné reality, vznikl text,
obdařený uhrančivou úděsností a básnivou silou.

-Say 'no' to the Devil, say 'no'
sejmeu ti podobu, sejmeu,
tvář tvou zmašou ti hlínou, chtěj mít jen
masku posmrtnou,
sejmeu ti podobu sejmeu.

-Sejmou tvou bystu, sejmou,
čas už hází proti skále ty tvý hlavy sádrový,
sejmou tvou bystu, sejmou.
-Ze sdi tvý vobrazy sejmou, sejmou tvý vobrazy,
sejmou,
svezou je na velkou louku, shořaj v moři ohni-
vým,
sejmou tvý vobrazy, sejmou.
-Pak se pod sdi prásdnou sejdou, koho teď tak
karty sejmou?
Teď padlo jim kaludský eso, tak ho hned po rá-
nu daj,
sejmou nám karty, sejmou.
-Sejmou ti otisky, sejmou,
pak teprv poznáš ďábla, v hlavě se ti rozsvítí,
sejmou ti otisky, sejmou...

Sváta Karásek je básník, jehož verše se netisknou, ale lidé si je hrají a spívají. Je fardšem "na volné noze", který obdařuje a vede ty, kdo k němu přicházejí s dobré vůle a za dobrou vůlí. Je jedním z těch intelektuálů, o nichž by se dalo říci, že jsou "svědomní národa", která role se kdyby přisuzovala spisovatelům. Tento výraz, sejmána ve spojení se spisovatelem, jsme už dávno nealyšeli a vůbec frekvence výrazu "svědomní" poklesla jak ve slovníku nastrových sdělovacích prostředků, tak, obávám se i v myslích jejich konsumentů.

-Vy silní ve víře, v Písmu kovaný,
když začnou bít pastýře, kde jste schovaný?

Že byl Sváta zatčen a že je už téměř půl roku držen ve vazbě, mi připadá jako výpadek sdravé nymfomaničky, jako hrozný justiční omyl - to ve světě reálných faktů a racionálních pochodů. Ne tak ovšem, pokud bychom šli ve světě, ovládaném kařkovskou symbolikou a zaplněném přízraky. Tam by pronásledování nymfomaničky a věznění písničkářky docela dobře harmonovalo se zvířecím podobám a pálením obrasů.

Ale v takovém světě přece neijeme. A tak doufám, že nám všem se brzy vrátí jak sdravá nymfomanička, tak Sváta Karásek.

x x x

Slavná výročí
(Komentář)

Kalendář letošních kulatých výročí je obsáhlý. Připomeneme jen namátkou 200 let Spojených států, 100 let od úmrtí Františka Palackého, 450 let bitvy u Mohuče a velby Ferdinanda I. králem českým. Vaculíkovi je padesát.

Protože první tři zmíněná výročí mají jistou šanci, že jim alespoň někde v tisku věnuje pozornost, at už jakoukoli, chci dnes zaměřit pozornost k tomu poslednímu. Domnívám se totiž, že tisk na ně zapomene.

Kdysi někde povídal, že Vaculík je naším nejlepším ministrem zahraničí. Jindy jsem slyšel, že je významným politikem a zase jindy, že je velvyslancem české kultury. Snažme se to posoudit.

Jako politika znám Vaculíka dlouho, i když on možná tuto roli zapře a bude se vydávat za literáta. Nikoho tím ovšem neobelstí. Ani sebe. Mne určitě ne. Víím totiž, že když Vaculík někde něco řekne nebo napíše, jednávali o tom konference a sjezdy. Pokud se zrovna žádné nekonají, dostává se na jednací pořad politických byr, sekretariátů, ministerských předsedů a tajných policíí. Někdy se tam dostává, i když zrovna vůbec nic neřekl. V tom vidím už vyšší stupeň politického působení.

Vaculíkovy výroky se vyznačují dlouhou trvanlivostí. Tak například už před deseti lety vyslovil osobní názor, že se nevyřešil žádný lidský problém. Ti, kdo raději hned nescouhlasí než přemýšlejí, - třeba o tom, proč to řekl - od té doby stavějí barikády. Nikoli z rozkvetlých kaštánů.

Jindy Vaculík počítal slova a vznikla z toho mezi-

národní zápletka. Nejdřív jsem nechápal, proč tolik vzrachu pro pár slov. Byť je sepsal Vaculík. Pak mi došlo, že nezáleželo na slovech samých, ale na jejich počtu. Dosud jsem se definitivně nerozhodl, má-li to považovat za chybnou politickou kalkulaci nebo za projev politické naivity muže se sekereu. Pokud Vaculík až příliš dobře věděl, že obsah si stejně málokde pamatuje a chtěl za sebou vést masy k druhému mileniu se všem srozumitelnou číslicí na rtech, jsou jeho politické schopnosti pochybné. Zapomněl, že k tomu noviny nestačí. To mu snadno dokázali, když si také opatřili noviny. Všechny.

Nechtěl-li vést nikoho nikam, měl zvolit zcela jiný počet, například 1739 nebo 2163. Ten by si většina kádrů nezapamatovala a náčelníci by to museli odtroubit. Ledáže by se jim zachtělo poukázat některých Vaculíkových vět. To by se mi však velmi líbilo, jako když článek pověsili do výlohy na Pavláku a mysleli si, že se lidé namíchnu na autora. Lidé se tam místo toho shlukovali, bavili se a pokud se namíchávali, tak na někoho úplně jiného.

Z ohlasů zahraničního tisku lze soudit, že jako velvyslanec české kultury Vaculík jisté úspěchy zaznamenal. Lze to pochopit ze známé skutečnosti, že v mezinárodních vztazích bývá důležitější co se říká než co se dělá. Dělat se stejně nedá nic. Zvláště, když se Vaculík nenarodil jako velmocenský státní příslušník. Takže jeho instalací v Černínském paláci by se to moc k lepšímu nezměnilo. Stejně na to není doba. Nikde ho tam necpe a v historicky krátké době to nikoho nenapadne. Ani jeho. Jako aktivní nekuřák není

ostatně vhodným kandidátem ani pro pozdější doby. Musel by se naučit, že opouštět jednání s odůvodněním, že se v místnosti moc kouří, lze pouze tehdy, pokud nám kouř vůbec nevadí. Proto soudím, že nadělá méně škody psaním. Z těch jednacích pořadů se mu stejně nepodaří zaiset. A to je - ať si o tom sám myslí co chce - dobře. Když pomyslí, že je mu teprve padesát!

Vaculíkovi je tedy padesát. Mně tolik nebude ještě jedenáct let. Někdy mívám pocit, že historicky krátkým dobám je to žuma fuk. Pak si ale řeknu, že Vaculík je o devět let mladší než Říjnová revoluce, je mu čtyřikrát méně než Spojeným státům a sto dvacetkrát méně než čínskému státu. U státu českého nevím, jak to počítat. Nezdá se mi, že ta srovnání znějí hrozně.

Jiří Dienstbier

Některé věci

Některé věci jsou v skrytu,
tak nezřeny, tak nevysloveny,
tak jinde než tady v hluku,
až se ti zdá, jako by ani,
ani nebyly, nebyly už a nebyly nikdy.

A to jsou ty věci, které šijí,
šijí svůj neměřený čas,
svůj neopsatelný pávab děje.
Naděje z beznaděje.
Hlas jakoby pro nikoho.
Jas krystalu ametystů
uvnitř kamenné pecky.

Znáš?

Tak očí a tak náš,
ty i ten svět některých věcí,
s nimiž se poznáváš
často taky tak skrytě nejsmutněji.
Vůbec nič nedržíš
a přece úplně všechno máš.

Alexandr Kliment

Ženy, dnes jsem celý váš!

V kterém to bylo roce, si už přesně nepamatuji. Vím jen, že byl Ludvík o nějaký ten pátek mladší, nosil knír, ale zato nosil často při sobě magnetofon, aby mohl v Mikrofonu mladých v úterý v podvečer svátovat národu, jak "Martůta touží po focce a jak je život těžký", proš "Barbara zasmahuje" anebo jaký "Je Vašek paňák". Dovedl se tyhle věci dovědět a potom povědět jen jako by mimochodem a přitom tak neobyčejně nápaditě a esbitě, že jsme ho my, rozhlasáci, uctívali, vrchnost nad jeho troufalostí respektovala ať bleskla a obec posluchačů ho zahrnovala stovkami dopisů.

I život v redakci byl poznamenán Ludvíkovými esbitými výroky a nápady, ať se s ním člověk setkal ve výtahu, ve střílně, u oběda nebo na schůzi. Na schůzi dokonce svláště. Měl neobyčejný talent probuzet usínající a popusovat hypnotizéry. Aby zabránil hrozícímu kolektivnímu zakrňnutí naší šedé kůry mezkové, stále si něco nyalal a pováňoval na nutno se nám a tím svěřovat. Přisahal se třeba zničením celosávodního shromáždění komunistů v nabité hale Wilsonova nádraží /kterou si rozhlask takovýh účelům pronajímá/, že za celou éru svého členství v KSČ, nepoznal stranu jinak než defernovanousvědyky někoho rehabilitovala, aby jiného soudila, věznila či oběsila a pak zas rehabilitovala a tak pořád dokola. Jindy zas donesl na schůzi několik objemných svazků Lenina, začal je otvírat na předem označených stránkách, aby nám přečetl sam tam nějakou větu a žádal přítomného, porvaného a dosud zcela bezstarostného funkcionáře z ÚV o vysvětlení, jak se to, co je psáno, srovnává se stranickou praxí. Jelikož takováto Ludvíkova vystoupení se stala součástí každé schůze, měl předemnický stůl v záloze několik esvůdčených pamětníků, kteří se po Ludvíkově extempore měli za úkol přihlásit o slovo a ohromit nás informacemi druhu: jak byl život za první republiky těžký, jak lid hladověl a neměl práci a jak jsou dnes naši pracující šťastní a vděční své straně, která o ně pečuje jak rodná matka. Ludvíkovi sice domlouvali na mnoha sekretariátech, ale jeho popularita tím jen stoupala a tak se

stalo, že byl Vaculík v jednom funkčním období zvolen předsedou dílenského výboru v Hlavní redakci pro děti a mládež. Nebyla to zcela sanedbatelná funkce, kterou jsme mu svěřili. Mohl nám například uspořádat oslavu MDŽ. A o tom chci vlastně psát. Tedy:
Jak Ludvík - předseda DV ROK HRM - uspořádal oslavu MDŽ.

Musím předeslat, že redakce pro děti a mládež se v rozhlase nacházela ve 4.patře stejně jako ředitelství rozhlasu a jeho sekretariát. Taková dlouhá chodba s mnoha dveřmi, jak už to bývá, a na samém konci toalety: Muži - Ženy. Muži je měli rozsáhlé, se čtyřmi boxy, několika okny, několika percolánovými umyvadly, zrcadly a odshora dolů bíle kachlikované. Ženy, to se ví, bez kachlíků, bez zrcadla, bez oken, bez umyvadla, jen taková nicotná komůrka, do které si navíc uklízečka schovávala kbel, hadry a smeták. A tak ten rok Ludvíkova předsedování jsme 8.března menažly na stolech ani kytičku smětanek, ani bomboniéru, ale na dveřích pánského pisoiáru obrovský transparent a na něm stálo: "Ženy, dnes jsem celý Váš". Sotva jsme se dostavily do práce, uspořádal Ludvík pro nás celavenkyně mítung, na kterém nám jako předseda dílenského výboru odpovědně sdělil, že je nám tato místnost, samozřejmě jen pro jediný den, svěřena do socialistického vlastnictví. Konala se exkurze, provedl nás prostorami a upozornil přitom, že si máme místnost považovat a bděle střežit, aby do ní nepronikl ani jeden muž. Bylo z toho veselo. Ukívaly jsme zrcadel, umyvadel, boxů, kachlíků a oken. A střídaly strážie. Až se otevřela ředitelna a sám Karel Hofman, nic netuše, ubíral se podle svého zvyku tím směrem a vešel. Dbalá pokynů předsedy dílenského výboru, upustila klídku na chodbě před místností kravál. Seběhla se celá redakce s Ludvíkem Vaculíkem v čele. Když po chvíli Karel Hofman místnost opouštěl, přehlédl čekající povykující dav a zrudl. Teprve teď si všiml nápisu a hned pak Vaculíka. Protože nevynikal zrovna esysem pro humor, poznal přímě: To jsem si moh' myslet, že v tom má sas prsty Ludvík Vaculík!

Otka Bednářová

V ý s t a

Neručte prosím předbíhat páncové
Stájte laskavě v řadě
Jsou zde přece
I matky a děti
Těhotné ženy
A slepci
A hrdinové několika válek
a revolucí
A jestliže ani ti
nemají přednost
Pak vy přece
páncové taky
dokážete počkat

Byl jsem pověřen abych vám sdělil
že počet stran našeho časopisu bude
rozšířen dvakrát
A kromě podpisů
Vaše vyjádření budou tištěna petitem
Tím se ušetří
nemírně mnoho místa

Jakož i vaše
Prohlášení budou mít
Od této chvíle
Podobu dotazníků

Mám strach	mírný střední dřsivý
Bojím se o děti	že je nevezmou do školy
Připojuji se k nadávkám	obecně jmenovitě
Vyřisují si děti se židy	otevřeně skrytě
Jsem ochoten publikovat	zadané úkoly

Luboš Dobrovský

Původní rozhovor LN s LV

- LN: Jaký je Váš oblíbený nápoj?
LV: Mléko.
- LN: Jaký je Váš oblíbený pokrm?
LV: Čočková polévka s klobáskou. /Pozn. red.: ve "Vyznání" z počátku šedesátých let minulého století odpovídá Karel Marx na tutéž otázku svých dcer Laury a Jenny - "ryba"./
- LN: Vaše oblíbená barva?
LV: Bílá. /Pozn. red.: Karel Marx - "ru-
dá"./
- LN: Vaše oblíbená vůně?
LV: Lípa.
- LN: Vaše oblíbená květina?
LV: Kosmos. /Pozn. red.: Karel Marx -
"vavřín"; bližší o kosmosu v repor-
táži "Dvacet devět hodin s Ludvíkem
Vaculíkem" v tomto vydání./
- LN: Váš oblíbený strom?
LV: Lípa.
- LN: Vaše oblíbené zvíře?
LV: Kosa.
- LN: Vaše oblíbená krajina?
LV: Nevím. /Pozn. red.: v originále původ-
ně - "Vysočina", pak škrtnuto./
- LN: Váš oblíbený národ?
LV: My. /Pozn. red.: v originále původně -
"Slováci", pak škrtnuto./
- LN: Vaše oblíbená kniha?
LV: Bylo nás pět. /Pozn. red.: Karel Marx
na podobnou otázku - "Váš nejmilejší
básník?" odpovídá - "Shakespeare,
Aischylos, Goethe"./
- LN: Vaše oblíbená skladba?
LV: H-moll. Nedokončená.
- LN: Vaše oblíbená hra?
LV: Pavel Kohout: Babička. /Pozn. red.:
jde zřejmě o ironii vůči autoru kvi-
su, viz reportáž "Dvacet devět hodin
s Ludvíkem Vaculíkem"./
- LN: Obraz?
LV: Záný. /Pozn. red.: jelikož, jak obec-
ně známo, je Ludvík Vaculík milovní-
kem i sběratelem obrazů V. Beneše,
obráží tato odpověď zjevnou snahu ne-
ublížit umělci, jemuž úřady nedoporu-
čují styk./
- LN: Jaká je Vaše oblíbená socha?
LV: Rodin - Kunda. /Pozn. red.: jde o zná-
mou plastiku rozevřených stehů ze
sbírek Národní galerie; šetřením
zjištěno, že si Ludvík Vaculík nemohl
připomenout název a přijal označení
P. Landovského./

LN: Vaše oblíbená otnost?
 LV: Dochvilnost. /Pozn.red.: Karel Marx
 - obecně "prostota", u muže - "síla",
 u ženy - "slabost"./
 LN: Vaše oblíbená neotnost?
 LV: Neřeknu. /Pozn.red.: !/
 LN: Vaše oblíbená denní doba?
 LV: Noc - spánek.
 LN: Vaše oblíbená roční doba?
 LV: Podzim posní.
 LN: Vaše oblíbené počasí?
 LV: Vlahé, slunce s přeprčkami.
 LN: Vaše oblíbená činnost?
 LV: Nepsaní.
 LN: Vaše oblíbená nečinnost?
 LV: Psaní.
 LN: Váš oblíbený sport?
 LV: Žádný.
 LN: Váš oblíbený herec?
 LV: Gabin. /Pozn.red.: v originále původ-
 ně - "Maigret" s otasníkem, pak škr-
 nuto./
 LN: Vaše oblíbená herečka?
 LV: Žádná.
 LN: Váš oblíbený komik?
 LV: V + W.
 LN: Váš oblíbený politik?
 LV: Žádný.
 LN: Váš oblíbený slogan?
 LV: Voláme v lesy: Oudeši, kde jsi?
 Kupujte kola od Franty Oudešal
 LN: Vaše oblíbené heslo?
 LV: Nebát se a nekrást. /Pozn.red.: Ka-
 rel Marx - "De omnibus dubitandum" -
 "O všem nutno pochybovat"./
 LN: Váš oblíbený citát?
 LV: "...náhodou měl jsem u sebe kostič-
 ky chleba sypané strychninem..."
 LN: A Vaše oblíbená anekdota?
 LV: Kam jdeš?
 Prodat psa.
 Co za něj dostáváš?
 Tři sta tisíc.
 Neblbni! Za tohoto psa?
 No! Ale já už musím jít.
 /Za týden./
 Prodals toho psa?
 Jo.
 Cos saň dostal?
 No tři sta tisíc!
 Neblbni! Za toho obyč. psa?
 Ano.
 Ne! Tys mu dal psa a on ti dal
 300.000?
 No - já mu dal psa a on mně 2 kočky
 po 150.000!
 LN: Jak byste otitulkoval ve svém listě

správu o zvýšení ceny chleba?
 LV: I U NÁS DRAŽÍ CHLEBA
 LN: Zprávu o zrušení vojenských paktů?
 LV: PROTI VŠEM - OD PODZIMU
 LN: Zprávu o přistání čs. kosmonautů na
 Měsíci?
 LV: KDO SE VÁS PROSIL?
 LN: Zprávu o sopečném výbuchu na Petříně?
 LV: ZEMNÍ PRÁCE NA OBNOVĚ ČECH ZAHAJENY
 LN: Zprávu o prohlášení Brna hlavním
 městem ČSSR?
 LV: POZDNÍ POZNÁNÍ
 LN: Zprávu o příští pražské premiéře P.
 Kohouta?
 LV: CHTĚL DO BRNA - SKONČIL V PRAZE
 LN: A zprávu o jmenování Ludvíka Vaculíka
 generálním tajemníkem OSN?
 LV: NEJAPNÝ ŽERT PAVLA KOHOUTA
 LN: Co byste řekl jako svou první větu
 novinářům po obdržení Nobelovy ceny?
 LV: "To abych to dopsal!"
 LN: Po zvolení prezidentem republiky?
 LV: "Mně se nechce!"
 LN: A po propuštění z vězení?
 LV: "Můj přítel Pavel Kohout mě poštědal,
 abych vás vyřídil..."
 LN: Jak byste napsal svůj epitaf?
 LV: BYL JSEM TU A MOŽNÁ ZAS PŘIJDU

Hrádeček 10.7.76
 /Otázky za LN:PK/

, a tak pro brumov před padesáti lety vydávám se přes
půl prahy pohlédnout do nepokoutné letovní knihy a
s fajetou vypsat větu průkaznou jak jeho
podobena

oko/a/foš
dovádí v ní za nos teorii vesmírnou k vlastní předmětné
vizi k devízové představě se nevidí pak překážky aby
atou vediku nemšil aš mstr sedmdesát

a v tom je celý on říkal jsem si lapen znovu nehanď
kující se mírou, potíhu aby mě takto přiblížený nesly
šel, se svou nasmouvavostí k nepřesným vědám divil by
se jakže se vejde do mstru sedmdesáti který patří vediku

to už v trasvaji kde školačky z povinného představení
ládná radost v ládných tvářích
tvář jedna odivně váhala než řekla
dívčata co kdyby některá z vás pustila tu paní sednout

já potom vísel nad mysem platiny a chtěl se vrátit
k vodiči toho vediku
abraháma mnil vzpomnout, starý příběh kterým stoupá
zastupitelů však dávaný a přijímány kruh
ale k té tváři tedy stoupaly zkoušivé pohledy a já
pohlíejíce jimi též pátral po průkazu víc než občanském
tady v tom dopravním psahu času
sbavovaného barvy chuti občanskosti

a tedy prosil jsem svůj pohled
o toulce průkaznosti nepodležitelné papírem a pohled
zmaď proto spřítomnil se do leňského října, můj host
host v peserevatelně počasí se ptá proč kotouček
na ciferníku hodin je chvíli červený a chvíli bílý
a já který říkalu ty hodiny půl roku vidím je prvě
spolu sjišťujeme že střída barev dělí minutu a minuta
te bez ohledu na polehu ručičky

tak to je zase on, to spřítomněné přítomného
tak to je zase on, ne střída barev, její střídání

a spřítomněn sam, z trasvaje mřím do hospody
my tehdy přes les a jablonovou stráni
nastláno drobných heřkých padavčat
kterými sedmiletý brumovčan svištivě a přesně
v českém středoheří v říjnových a leňských sudetech
tak hrubě nepřesný k přesně zapranému věku

pročej nevidím jak překážky vidět jej i stráni
od leňska za třiatřicet nesapřených zaklených let
vždyť komu říčaně je krštit padavčaty
je mu zaklenit se dřív -

...ta stráni: mím alej s jabloněmi šlechtěnými
na zákraky pro strojevu sklizen, stráni...
třinadvacetník řádu dorostlého stromu

co neal petšiká
zlatá reneta to nebude
zlatá reneta to nebude
kořená jablko nechá stělkout k trávě nikým nešlechtěná
daleko od stromu ne
daleko od stromu ne
kořená jablka v kulovou hvězdokupu za svítání
celistvý vesmír kořených dýchajících jablek blízko od-

...stráž sbudeučňuje se mas ve svůj věk
v hospodě maso bez přílehy pod obličejem bez výrasu
a ten prodloužený vytahuje prodlouženou pretézu
průkas výboru neobecného blaha
a celá hospoda ať ví že brambora už měsíc nevidět
pretéze dostane se celuvy i obětiny
tomatového salátu před jehoš porcí vyblednul by ráj
a průkas rozvírá šere sleva své i scusta
vzpemenu si na pohledy v tramvaji a nezadrím
se nemám na jazyku nezadrím svoje
kdybyste aspen tak nezalaskal
kdybyste ke všemu aspen tak nezalaskal

taďy pod červenou a bílou střídou kotouče
spřítomňuju si hospodu a zaslít se snařím
přetřilý toulac toulky za větou věrnou jak podobanka
v respaciích nad biliárem průkasu a průkaznosti
brodím se přes slova ve vzduchu na papíry stěhované
vzpomínám na úhor kdy brodil jsem se týdněm šichtou
pomocí slibného fajetenu a jediné nedoslevení papíry
použil pak při sestupu ohledně sračky doslovné
tehdy býti sděloval jsem potem spěšob vyvázení se slibu
on vyděračbě saštečil padavčatem celuvy
uvzevky tohle je na fajeten to je přece fajeten
uvzevky

tak to je taky on
pro mě však třeba bez uvzevek dvou kradných
křestných vět
nenapzané
do sebe je zapřel
v nich se předkloní
jsou s rodu těch se zapadají do stromu
a kařeny i plody živý s nich
spellnutých
pro které zroseného ve lvu narůstajíceim nad račimi
klepety zapadými pod ponor vřící hladiny
pro které šárka

Především, že se mi sny zdávají výjimečně a takovdále sny se mi nedají vůbec. Ale za prvé mě trochu zlobí průdušky, za druhé v noci přišla bouřka a tak mě tlačila nára a sen se tedy přihodil. Někteří si možná bude myslet, že ten sen předstírá, a bych se na něj nechtěl vynalovit a sdělit některé myšlenky, které bych si v běžném stavu nepřipustil. Jenže pokud vím, smáčí nespolehlivě, spíše naopak, a tak novin před kým bych se tedy měl chtít vynalovovat.

Ten sen jako správný sen začínal jízdou. Jel jsem v jakémsi autě. Dokonce jsem měl pocit, že v něm jedu dobrovolně a ne, že jsem vezen. Ale takovému klamnému pocitu propadáme i ve skutečnosti. Najednou jsem si všiml, že na zasu na zasklené korbě jedu jako obzorojenci v nádherných zlatých přilbách /večer před tím jsem si četl Suetonia/. Trochu mě ti obzorojenci překvapili, ale ještě víc mě překvapilo, že když jsem koukl do novin, zahlédl jsem tam obrázek těch samých obzorojenců a pod ním titulak: HEDISOVÉ SE KAM VRÁTILI. Než jsem se stačil dozvědět víc, auto zastavilo v průjezdu. Já vystoupil a hned mě vzala pod paži jakási starší paní, která tam na mě čekala, a odvedla mě do archivu. Ještě ve dveřích mi oznámila: "Bude se tedy s vámi totih konat tisková beseda."

Tenhle drzý útok mě dopálil, takže jsem neurvale odvětil, že se tedy rozhodně ne. Takové věci se ve slušné společnosti oznamují předem.

"Ale soudruh Novotný," řekla, "o tom ví. On tu besedu doporučil."

"Jaký Novotný?" zeptal jsem se, i když jsem ovšem tušil, jaký.

"Přece bývalý prezident," řekla. "Už se na to taky nemůže dívat!" Pak mi vysvětlila, že mi chtějí pomoci. Za chvíli mi začnou běžet léta do prsou a tedy v archivu leží spousta zajímavého materiálu. Jestli ho mám pořádat anebo podle něho něco sepsat, napravila. Dále však působila na mé city tvrzením, že už se vodle scházejí současní novináři a nemohu jim to udělat, abych besedu odmítl. Já však trval na svém, že nemohu. Viděcky se v podobných případech nejdřív radím se ženou. Vtem narvenil telefon a ona na mě kývla, abych jako vzal sluchátke.

Pochopil jsem, že mi tím projevuje důvěru, a nemohu ji zklamat tím, že bych i tehle odmítl.

Na druhé straně dívčí hlas se silně cizokrajným akcentem mi oznámil, že má u sebe delegaci mladých Artůků, a jestli by ji neměl přivést.

"Slučno!" pravil jsem, "to je kulturní událost a spadá tedy do pravomoci kulturního časopisu, jenže ty u nás všechny zakázali!" Vtem jsem si uvědomil, že tu vlastně promlouvám za oficiální instituci, a oficiálně se tvrdí, že jakýsi kulturní časopis vychází. Jenže jak se vlastně jmenuje? Honem jsem tedy dodal: "Ať na jeden. Nejlíp uděláte, když zavoláte dennímu tisku!" A kvapně jsem zavě-

sil, neboť jsem tušil, že stejně česky nerozumí.

Mezitím vedle v sále už vřelo a má paní naléhala, abychoz se tam odebrali. Já však pořád ještě nebyl rozhodnut, co učiním. Pak mi napadlo, že ti současní novináři budou určitě samé pěkné ..... /zásek autocensury/, a že když to setkáni s nimi neodmítu, budou mi to mí přátelé zaslívat. Ale najednou, jak se to v takových situacích stává, jsem byl uvnitř, a moje stará paní se ohýstala sahájit besedu. Já se rozhlédl po sále, byly tam samé cizí tváře neboli dršky, jen jednu z nich jsem poznal, ale nebudu ji jmenovat, protože mimo tenhle sen, je taky vyhozená.

Má stará paní k mému úkasu spustila první větu německy /no, to není zásek autocensury - leda snové/. Ukázalo se, že vsadu sedí jakási delegace hodných Němců. Překladatel, který stál vedle nich, hned začal projev překládat do češtiny pro všechny ostatní současné novináře.

Vtom mi napadla věta, kterou je oslovení: "Jak to," řeknu, "že mezi vámi nevidím největšího českého novináře Vaculíka?" To jim vezme dech a buď besedu sami ihned ukončí anebo /stále bez dechu/ vyalechnou, co jim povím dál. Mezitím v sále vládli mirný ruch. Má ubohá stará paní začala totiž cnylen svůj německý projev sprostředka. Teprve nyní jsem si všiml, že má na pretech spoustu prstenů a pod každým prstenem aležený kousek taháku se svým projevem. Teď soufale vytahovala své papírky a hledala, který z nich je první.

Já zatím v duchu pokračoval ve svém projevu. Víte v čem žijeme, otázal jsem se jich. Žijeme na pěkném /po záseku autocensury/ místě, kde se vyvádí odpaď z chlívů. Všude korupce, pronásledování novinářů, lhatejnost, rozkrádání, kultura je umlčena, nejhezčí děvčata se vyvádějí do harémů /Pozn. autocensury: vzhledem k tomu, že se jedná o sen, lze ponechat, ale na jiném místě zřetelně zdůraznit, že na rozdíl od ostatních údajů, pro tento nelze nalézt příklad ve skutečnosti/, největší duchové do ketoclen a maringetek a vy zatím blaženě tlacháte, jak se všechno rozvíjí... Najednou jsem se na tu besedu začal těšit.

Ruch v sále však stále vzrůstal. Současní novináři šoukali židlemi a někteří odcházeli. Koukal jsem udiveně, cose děje, a tu jsem spatřil, že má stará paní rozkládá před sebou stále další utrčky a soufale se smálí najít ten první. Pochopil jsem, že ho v tom množství nemůle nikdy najít, besedu nikdy nedosahájí a já tedy k současným novinářům neprosluvím.

A taky jsem nepremluvil. Když jsem se probudil, napadlo mi, že by to stejně byla marná námaha. Nepechybně to, co jsem jim hodlal sdělit, sami dobře vědí.

Ivan Klíma

These k Ludvíku Vaculíkovi

1/ Psané slovo musí být v jistém smyslu vždy apokalyptické, tj. odhalující pravdu.

2/ Až dosud lidé slova měli pravdu za cosi samo sebou účinného nebo se alespoň nestarali o její účinnost prvořadě. Bolševik položil sice důraz na účinnost, avšak pravdu se domníval mít, držet. Od lidí slova chtěl účinné žvanění.

3/ Pravda jsou -nejspíš- lidské skutky zbavující člověka otročtosti. V tom smyslu je Vaculík křesťan, ba dokonce i marxovec, prostě člověk, který svou lidskost zakládá ve zkušenosti e x o d u , tj. biblicky.

4/ Spisovatel je muž slova, vytváří jazyk pravdy, rodí ho. Odhaluje, co je již nevysloveně přítomno v citovém nitru společenství.

5/ Takto promluvené slovo je vždy už i odkazem ke světlu, k onomu "světlu lidí", které nepohlcuje tma. Koho světlo zasáhlo, ví, že svoboda je. Zde, nikoli v nějakém světě idejí. (Dne 28.6.1967, asi v 16.00 hod. jsem slovo slyšel, mluvil L. Vaculík. Promluvit tehdy ještě jedenáct takových, bylo by bývalo město ušetřeno.)

6/ Teprve pak jsem četl Sekyru, ale ne jako knihu o synovi, který neví, co s otcovským dědictvím atp. (viz kritika), nýbrž jako knihu o genetickém kódu, neboli o synovi, jehož posláním je být tímž druhem člověka jako otec.

7/ A jako knihu o lidech, jimž je nade vše starost o jednotu zítřejšího s dnešním. O lidech nerozlomených, nepropadnuvších dualismu, který ad a/ charakterizuje tzv.

hodné lidi, ad b/ všechny současné mocenské systémy. Ty prvé proto, že dělíci čarou mezi Zde a Tam, mezi Nyní a Pak opisují magický kruh kolem své nensamáhavé dobroty a nedůlásti. Ty druhé, že nedůlást organizují, aby jim z ní organicky vyrostl orgán jejich moci.

8/ Nerozlomení však nejsou ani hodní, ani mocní, nýbrž obtížní. Dráždí hodné + mocné. Hodné, že je jaksi nepřeslechnutelně oslovují. Mocné, že v nich propouzejí neodolatelnou chuť zas pitvat šábu (čímž většinou všichni profiosvoboditelé v dávném dětství začínají svou službu Věci).

9/ Ad causam Vaculík: udělali všechno. To další pouze nemohli, jednak proto, že L.V. drží v ruce otcovu sekyru a jednak, že jim shodou okolností (toho, co je okolo) nebyl dopřán celý původní rejstřík.

10/ L.V. je tedy na obtíž dál. A to je dobré.

11/ Poučení z krizového vývoje (na základě Vaculíka): svoboda je, protože ji milujeme. Bůh je, protože ho milujeme. Nebo ještě přímočařejší: nekonáme, protože je to boží příkaz (či jakákoli nadzkušenosť), nýbrž bůh (jakákoli nadzkušenosť) se ozřejmuje v míře v níž konáme.

12/ Bůh = střed svobody a tvořivosti? Bytostný střed.

Poznámka závěrečná:

Pekud bude konání dost košaté, tj. pekud mocní + hodní je neomezí na jednoduchou posunčinu o základním smyslu (a bejme se daleko víc hodných, oni jsou praví nepřátelé), má L.V. napsat Sekyru na dábla, Mal-leus diaboli. DIABOLOS znamená rozlamovatel (viz zde 7 a 8). Kdo promluvil slovo

(viz 5) musel ho přemoci. Ať ho tedy i pojmenuje a zesmrteľní ho.

Na str. 106 mého vydání Sekyry je scéna, kterou jsem si představoval jako vlastní a původní závěr knihy.

Otec pracuje sekyrou (les, tesačka). Syn nese tašku s jídlem. Ale mají pak ještě žízen. Šel bys pro vodu?, zeptá se otec. Vaculík píše: Sešel jsem do hlubokého suchého žlebu zaneseného listím, bylo mi po kolena. Báľ jsem se uhnout od směru, prodíral jsem se křovím. Šel jsem rovinou, pořád lesem, až jsem zapadl do vlhkého koryta. Stromy vyrážely kolmo z šikmých svahů a pak se teprv stáčely rovně vzhůru. Koušek proti vodě jsem našel studánku.

Item: syn nabere tu vodu a otec se ho zeptá, jestli tam byl hrnek, co z něho pil naposledy před dvaceti lety. Syn řekne, ano, byl tam.

Malleus diaboli, alespoň psychologicky bude začínat stejně.

Proč? Inu, že tam ten hrnek je pořád.

I teď.

Jiří Gruša (k 23. VII. 1976)

Navštívias

Navštívias ma raz (pri-
znávam sa k tomu, hoci mám
ženu a deti), rašpíou mi na-
brúsil pílu a dal jej ten
vraj správny šrenk; odvtedy
moja píla trpí na akúsi (ľavú
či pravú, neviem) úchylku:
nereže hladko a tichým
bzučania, ale mäkké drevo
akeby driape, a na reze tvr-
dého necháva vlniace sa rovny
nobežky sinusoidy. Takto or-
namentálne nechtiac vyzdobe-

né hrabové poleno, ktoré sme spolu odpílili, lebo on dlho neobsedí a bez pohybu je smutný, som si predvídavo ponechal ako dokaz jeho nekalej a pokútnej činnosti. Ako pomstu čiastočnej protihodnoty (nech si však nemyslí, že tým budeme vyrovnaní) za rozškrípanú pílu venujem nasledujúcej škrípúcej riadky Ľudvíkovi, dobrému človeku a takému istému spisovateľovi, čo má rád spravodlivú zem a čisté rastliny a stromy.

Pílime drevo: vonia, vzdoruje a plače i po sarti. Keď strom aj zomrie, ešte dlho žije - to iba z mäsa takzvaných vyšších organizmov sa ihneď stáva hŕba smradu. Jeho procesy bytia sú pomalé a dôstojné, pokojná a pokorná je aj jeho smrť. Krásne starne, potichu trpí, nedá sa vyrobiť, temer nehybne stojí a čaká - a predsa o nič nepríde, všetko, čo treba, príde k nemu. Vraj sa aj bojí, hoci je mocný. A nepochopiteľne čistý: najmä látková výmena a rozanožovanie sa dejú nežne, povedali by sme - esteticky, bez hystérie, úskokov, špiny a smradu, bez závidosti, agresivity, politiky a polície, bez zatemnenia nervového centra dravcov a bezcieľneho pechorenia sa z miesta na miesto. Zvádza to k domnienke, že nemá rozum. No rozumná človekova tvorba sa k drevu ustavične upiera; je mu akési blízke, doverné a bratské. Možno nevedomky aj preto, lebo ho niečím presahuje, akoby spôsob života i sarti dreva bol duchovnejší. Zdá sa teda, že ozajstnou korunou stvorenia sú rastliny, stromy - a človek si tento titul, ako všetko, iba samoľubo, bezočivo a agresívne uzurpoval. Načas a zdanlivo.

Ivan Kadlečík

Když F.X. Šalda napsal známý a od té doby bespočtukrát opakovaný bonmot o slovech nečesaných a nemytých, s nichž byli učiněni poslové věčnosti, charakterizoval tím netoliko Nerudu, ale od té doby každého spisovatele, který přišel do svatostánku umění s rukama, které se sveřepě dotýkaly věcí, vložených mu na cestu do světa do mošničky: voněly domovem, zemí, hnojem nebo karbolkou na prkenných ohradách - podle toho, přicházel-li z vesnice nebo z městské periferie. Zajisté je tím míněno, že máme soudit tvůrčího člověka podle jednání a činů: on může skládat herbář slov nebo sbírku motýlů - a může to být i dobrý spisovatel. A může také přijít, shrnout ze stolu popsané listy a potišťené stránky a psát - žít všemu navzdory - totiž navzdory konvencím a konvencionalistům. A podle své hlavy, protože je to jediné, co nám koneckonců nikdo nemůže vzít. Ale dost už toho napodobování kritických tlachů, vždyť jsem chtěl vlastně napsat

Příspěvek
k stylistické charakteristice fejetonů Ludvíka
Vaculíka z let 1975-1976. I)

Nuže, prozaik - romanopisec, sáhne-li po formě tak prchavé, jako je fejeton, musí mít zvláštní důvod. Buď si s někým vyřizuje účty, nebo si potřebuje zacvičit, vyzkoušet slova, střídání stylových rovin, jaké prostory mu nabídne porušení té či oné jazykové normy 2) atd., atd. Omezený rozsah příspěvku nás nutí vymezit otázku zdánlivě úzce: všimneme si, jak u Ludvíka Vaculíka ve fejetonech z těchto let funguje spojka 3) jako významový činitel. Na první pohled je patrné, že si Vaculík neklade žádná omezení předem: užívá spojek souřadných i podřadných zpravidla podle jejich původního významu, méně již ve významu odchýleném a už vůbec ne z pouhé hravosti a l'art pour l'artismu (nenašli jsme například ani jeden případ užití spojky na způsob "děvče moje, aby neutopilo ses mi v Labi") 4). Nicméně ani toto vymezení nám neumožňuje přiblížit se k řešení, protože téma je stále ještě poměrně široké. Jestliže jsme si vybrali z mnoha a mnoha spojek spojku "a", obvyčejnou, slučovací, otfelou, po staletí a staletí užívanou stereotypně a téměř bez zájmu, neučinili jsme tak z důvodů povrchních. Teprve takto položená otázka nám dovolí odpovědět alespoň na dílčí otázku po smyslu Vaculíkových fejetonů. Nuže, Vaculík užívá ve zmíněném období ve fejetonech spojku "a" celkem jedenačtyřicetkrát. Jde zpravidla o užití jako: "Sedl jsem si do křesla a hleděl do knížky...", nebo "Osychaly chodníčky v po-

lích a rolníci i sedláci samočinně seli obilí...“ Tu a tam použije Vaculík spojku "a" též ve významu spojky "ale"⁵⁾, například: "Šel jsem a snažil se vycítit, co teď po mně zádd, a bál se to objevit"⁶⁾.

Shrnouji: Ludvík Vaculík používá spojky "a" zcela v normě spisovného jazyka, a to tak, že spojka "a" u něho spojuje členy a věty souřadné. Můžeme tedy s jistotou potvrdit, že v užití spojky "a" neleží vlastní význam Vaculíkových fejetonů. Jejich smysl tkví patrně v jiných jejich složkách. Zda jde o tak zvané složky obsahové⁷⁾, bylo by třeba teprve zjistit, neboť ty zatím nebyly předmětem zkoumání. A jestliže byly, výsledky nebyly publikovány.

Karel Kostroun

1) L.V.: Jaro je tady, Feuilleton o 1. máji 1975, Jak se špatná zpráva změnila v lepší, Skvrny na slunci?, S bratrancem o zimním postřiku.

2) B. Havránek: Zur Adaptation der phonetischen Systeme in der Schriftsprachen TCLP IV. 1931.

3) J. Haller: Parataxe a hypotaxe v lidovém jazyce LF 1931; 28-38.

4) W. Bruchnalski: Pocátky literatury a kobity, Przegląd human. 3. 1924

5) R. Boudník, V. Chramosta a J. Dalibor: "A" jako spojka odporovací, Sar III. č. 3; viz také Karel Kostroun: O inevačních procesech ve spisovných jazycích slovanských, Naše řeč 1934 č. 3.

6) P. Rousselot: Les modifications phonétiques de langage étudiées dans le patois d'une famille de Cellefontin, Revue des patois gallo-romans 1891-1893, č. 4. 5.

7) W. Allen: The structure and the content: literature and language LXV, n. 3.

Mesi hesly devatenáctého století stojí individualismus na čelném místě. Zní-li: všechna moc, všechna privilegia, všechny výhody jednotlivcům, osobnostem! - pak je to heslo nesmýslivé. Arendtová ukázala přesvědčivě, že moc je bytostně v konsensu, konsensus však nestrpí jiných privilegií krom dobrovolně koncedovaných, dohodnutých. Dvacátému století zbyl z konfusní fáze individualismu s kolektivismem pseudoindividualismus komandujících: massa volá po velkém muži, po charismatickém vůdci, v němž zbožňuje sama sebe. Ale individualismus zodpovědnosti - což ten nesahynul? I když snad ne zodpovědnost sama, či lépe zodpovídání: Mussoliniho zastřelili jako psa, Hitler se odstranil sám, norimberský tribunál zafungoval přes hranice právnických tradic a tabu, atd. Vedle toho však stojí Gulag bez porušení až do nedávna. Po druhé válce na individualismus žádného druhu jakoby se ani vzpomenout nechtělo. Když významný myslitel naší doby mluvil o Nietzsche, domníval se, že je dobře individualismus svého hrdiny omluvit.

A přece je málo historických období, kde by jednatel ukázal tak přesvědčivě, že je v něm skryta rozhodující dějinná možnost, jako v době naší. Tak přesvědčivě, protože nikdy nebyla tak vyslovená doba mass jak obrovských, tak uvědomělých, tj. tak si vědomých své povahy mass, - nakupení materie, setrvačnosti, která se může též proměnit v nezadržitelnou energii pohybu. Otevření planety, katastrofa evropské nadvlády, vítězné tažení techniky, nekonečný řetěz revolucí, válek, teroristických a anarchistických akcí - to všechno jsou etapy uvolnění massy v pohybu. Samozřejmě poskytuje tento nesmírný magacin energie příležitost k obrovitému využití: síla "chce" sformovat a vytvořit trvalou konstelaci sil. Ale pak pořád ještě zůstane silou a forma látky není nic než látka sama. Člověk jako historická moc není prostě forma síly jako látky. Diktátoři, technické, ekonomové nejsou místy té dějinné možnosti, o které jsem se zmínil.

Tímto místem je něco skromnějšího nenápadnějšího. Co to je, je nesnadné říci obecnou formulí. Nietzsche říkal, že velké změny přicházejí na holubičích nožkách. Odehrávají se v skrytu, a to podstatně. Kdyby měly spekulativní ráz, Herodesové by je zadávali v sárodku. Jen to, že nevidí, co se ve skutečnosti děje: že se mění

nikoli věci, nýbrž svět, zachraňuje svět a dějiny před hrabivou rukou manipulátorů. Kde se však mění svět a dějiny? V "nitru", lépe v životě jednotlivce. Metafyzik by řekl, že skrytost je jednatlivcův smysl. Vystříhejme se takových důvtipností. Ale vystříhejme se též "kultu osobnosti". Osobnost je modla: jakoby člověk, v němž se mění svět /pozor: nikoli - "který mění svět!"/, mohl být nějaká věc, nějaká síla, entita, talent, "genius, v němž je všechno potřebné ke změně obsaženo jako květ a plod v semeni.

Podívejme se, místo abstraktních úvah, na několik postav, v nichž se něco jako změna našeho světa odehrávalo a odehrává! Možná, že takové pozorování a rozbírání by nám dalo konkrétnější poučení než spekulace. Možná, že by pro spekulaci stvořilo nezbytný podklad. Běží ovšem o příklady, vybrané libovolně, nescoustavně, podle dojmu, "subjektivně." Ale neběží též o nic jiného než o počátek, pokus reflexe. Je-li myšlenka nosná, podnítl snad další přemýšlení.

Sartre. Sartre je evropský, ale netradiční, vyčází se svobody, kterou Evropa odložila, ale která Evropu daleko přerostla, odstrčila, nechala za sebou. Znamenalo to svou chůvu naučit množství odchodů ze slávy. Myšlenka odejít z Vietnamu, z Alžír, z tzv. zámořské Francie byla v jeho hlavě dříve, než si na ni začali rvykat státníci. Zkoušel každé tabu a před každým se nezastavil, anticipoval všechny kritiky, bořil všechny establishmenty, než se to stalo masovým hnutím a modou. Svou neuctivost prokázal nejprve na vlastním "systému": nauku extrémní svobody o metafyzickém smyslu spojil s marxismem. Vymátl se věčným pravdám sám na sobě, odhodil všechny konvence, odsunul všechny instituce, uznal jen jako kategorický imperativ svobodu všem, vždy, za všech okolností. Nesa-stavilo ho, že to je rozpor sám v sobě. Pokusil se být smějícím se filosofem do konce. Až do regionálních neonacionalismů předsedal všem rozkladům staré západní Evropy. Sartre je v zárodku ten uragan, který působí, že kolosy od Atlantiku až po Pacifik se bojí v zápasech se zdánlivými Liliputány. Sartre je základní radikální osvícenství, negace jako jediný princip, kterým nemíní otrástit, protože je otrázení samo.

Kající atomoví vědci: Oppenheimer, Sacharov. Osvícenci jiného typu a zaměře-

ní než Sartre. Co jimí hýbe, není vůle de-
tabuizovat všechno, není negace jako prin-
cip. Jsou to odborníci a myslitelé nej-
vyšší obzřelosti. Ale to, co myslí a ma-
nipulují, jsou příliš, fantasticky ohrom-
né massy energie, schopné všechno zničit a
všechno proměnit - výsledky myšlenkové
činnosti tří set let. Vidí nad slunce jas-
něji, že všechny projekty společenského
dneška, všechny politické konstelace, situa-
ce, kombinace jsou nepoměrné k tomu, co má
v rukou technika, již směšně mocní tohoto
světa se domnívají moci rozkazovat. A ne-
majíce nic jiného po ruce, čím by sdělili
své zděšení nad tímto neoměrem, v němž
se ukazuje nezvládnutost a možná nezvlád-
natelnost člověka, který má více, než ro-
zumí, obětuje sebe, svou pozici, svou práci,
své dosavadní cíle, dosud samozřejmé hod-
noty a ideály.

Jsou to Deciové, kteří se uprostřed
vřavy zasvěcují podzemním božstvům. Svět
krčí rameny, ale strne v této pozici.

Solženicyn. Nic nedosvědčuje vládu
massy, hmoty, síly tak, jako fakt, že to, co
dělá člověka člověkem, pravda a lež, odkry-
tí a skrývání, se stalo předmětem manipu-
lace, která dokáže upřít celému světu nos
mezi očima. Je možno zakrýt milionové počty
lidských obětí, je možno přepsat dějiny, je
možno nechat uvěřit nejfantastičtějším vý-
myslům, které je nadmíru snadno odhalit ja-
ko výmysly, je možno skrýt planetárně ros-
sáhlá nepřátelství a celému světu sugero-
vat neexistující chiméry. Zase to byla
Arendtová, která posnamenala, že pravda má
proti tomu všemu jen jednu výhodu /myslím
teď pravdu v banálním smyslu odkrývání na-
ší výpovědi toho, co je, pokud není přímo
předmětem zkušenosti/: že je jedna a ná-
sledkem toho se nemění tak rychle jako
zájmy těch, kdo ji skrývají.

Může se stát, že na pravdě má někdo
rovněž zájem. Zájem na pravdě je tenkrát
čistý, když je zájem potlačených, uraže-
ných, ponížených, mrtvých, když na něm lpí
krev, která zavaruje. Nikoli duch pomsty,
nýbrž vůle k pravdě. To předpokládá něko-
lik skoro "mystických" poloh. Právě to
např., co všichni cítíme, ale temně a ja-
koby neskutečně: že mrtví, ponížení, pora-
žení mají pravdu, že mocní, vládci, páni ne
snad budou, nýbrž jsou odsouzeni. A že
nám mrtví nejen nesmějí být, nýbrž nejsou
lhostejní. Že jsme zde, abychom převzali to,
čím oni jsou. Že tímto způsobem oni jsou
my.

Takové převzetí je také zasvěcení podsvětím božstvům. Je možno opravdu převzít jenom tak, že jimi jsme, že tedy v jistém smyslu jsme zemřeli jako oni, zemřeli - živí jako mrtví, tak, že se toto strašné, čeho se všichni běžně bojí, již odehrálo.

Jen za takového předpokladu se něco mění na samotném dně. Dochází k otřesu, který otřásá dále. Odehrává se něco neodcinitelného: mrtví jsou na živu, vidíme je před sebou, nemůžeme odvrátit a zahouknout oči. Zrak se dá odvracet; ale patřící zrak nemá, že nevidět.

Tak se může stát, že se něco pohne na dně nejobrovitější massy, která se dotud zdála řízena zákony svého růstu a součtu svých sil. Kde došlo k této změně?

Heidegger. Filozofové se nikdy nespěchovali tomu, být měření měrou obyčejného života. Ale co se přitom získá? Nic takového, co by se nevědělo předtím. Filozofové jsou však doopravdy ti, kdo dokáží proměnovat náš život, dát nám něco takového, o čem jsme dosud netušili, že to jest, a že co se nám zdálo sbytečné a fantastické, je pravdoucí pravda.

Je jasné, že to má rovněž své předpoklady. Prvním je, že máme-li něco takového spatřit, musíme se jiného vzdát. To znamená, vzdát se jistot a ptát se.

Nikdo se nedovedl v naší době ptát tak vytrvale, tak pronikavě, tak nešetrně, jako on. Tak, že srovnal otázku, - i sama sebe. Většina věděla všechno lépe a v lecčems i podržela pravdu. Ale co se jevílo dlouho čistou pravdou, se ukázalo mezitím jinak.

Přitom dokázal udržet při svém vytrvalém naslouchání trvalost několika málo velkých otázek. Jak porozumět člověku jako člověku, s něho samotného, ne s věcí? Co znamená porozumět mu s něho sama? Je-li jeho lidské specifikum možnost být v pravdě, na čem to spočívá? Jak zbavit otázku pravdy její sterility, tak aby obsáhla i možnost oné pravdy, která otřásá a vyvolává k odpovědnosti?

A ukázal, že taková je zároveň nejstarší i budoucí podoba pravdy. Že největší otřesy nejsou od věceřjška, nejsou v těch hektických tancích kolem odhalených tabu. Že pravda přichází zdaleka, že je příliš skrácená perspektiva vidět ji jako pouze lidské dílo, i když má své místo právě v člověku.

Univ. prof. Jan Patočka

ODPOVĚĎ FILOSOFA KARLA KOSÍKA LUDVÍKU VACULÍKOVÍ

Podle písemného svědectví spisovatele Vaculíka existuje v České republice obec Brumov, kde středem pozornosti byl člověk obecně považovaný za filosofa. Tato správa je tak neuvěřitelná, že se musíme ptát: filosof v Čechách před-tem veřejného zájmu? Filosof, kterého znají v ulicích a na tržištích a rozmlouvají s ním? Filosof, vyvolávající veselost a rozdávací radost, netrpělivě očekávaný všemi? To by byl naprostý slom v tradici. A tradice, ať dobrá nebo špatná, se zakládá nebo mění pouze kombinovaným a na sebe navazujícím úsilím, a tedy kolik Brumovů by muselo vyrůst a kolik Tonků by muselo procházet zemí, aby se filosof stal postřehnutelnou postavou a mohl se postavit v e d l e českého spisovatele?

Role spisovatele je smazší, protože je již narysována. Velcí zakladatelé - Máchá, Havlíček, Němcová - spojili spisovatelství s občanstvím, a autorita jejich osobního příkladu je tak silná, že všechno lokajské, slabošské, nestatečné se o b e d n ě považuje jako nehodné českého spisovatele. Kde by se této tradice vzdával, dokazoval by pouze, jak málo rozumí sobě, pokud jde o talent a poslání, tak čtenářům, pro něž nedplatný Havlíček stále ještě zůstává normou, jíž se měří a ověřuje postoj a chování každého spisovatele.

O DIALOGU

(Rok po jedné konferenci)

Moje žena mi často radí: "Měl's mu říct." Je to tím, že jí vyprávím něco, při čem nebyla. Něco, při čem byla bych jí jednak nevyprávěl, jednak by mě včas uvedla na pravou míru: "Co mi to vypravuješ, když jsem při tom byla."

Naše ženy většinou vědí, co jsme my muži měli říct. My sami to nevíme nikdy. Já alespoň ne. Anebo to vím tak pozdě, že mi to není k ničemu. Tomu druhu vědění říkají Němci pěkně die Treppenweisheit. Když jdu odněkud, ať už po schodech nebo jinudy, vždycky vím, co jsem měl říct. Někdy to také znamená, že vím, co jsem říct neměl. Většinou mi o tom dají vědět teprve následky nepředloženého mluvení.

Když tak o tom na základě následků uvažuji, zdá se mi, že někomu něco říct znamená ho usadit. Tedy způsobit, aby už na to sám nic říci nemohl a buď to musil uznat, nebo se zesměšnit neuznáním. Někomu něco správně říct tedy vlastně znamená zasadit dialogu sartel-nou ránu. Dialog potřebuje plac, jak pravila ta paní, když pravila: "Helejte, paní, já sem ty paní pá, že jo, a vona pá, že prej ne, tak já sem pá, že teda ne, ale vona pá, že určitě jo, tak já sem pá, helejte paní, já sem přece první pá, že jo atd." Dialog potřebuje k rozvoji, aby se žádná z bou stran necítila usazena. Jakmile jedna zalapá po dechu a neshledává již, proč v mluvení pokračovat, je konec, konec dialogu.

Usadit však neznamaná seřvat. Někdo může být usazen a proto pak druhou stranu seřve. Tu však konec dialogu nenastává. Seřvaný se pouze uchyluje k jiné formě rozprávky: říká si sám pro sebe, co by řekl svému seřvateli nahlas, kdyby mohl, a co by mu na to tak asi on a co by na to opět poté on sám seřvaný - a tak dál až do momentu, kdy by seřvaný seřvatele usadil (jak jinak). Od takových dialogů jsem měl jeden čas hlavu jako věrtel. Z doslechu vím, že právě takových dialogů se koná na světě veliké množství a že v některých zemích ani žádné jiné neprobíhají, protože ty, co tam probíhají, vlastně ani žádnými dialogy nejsou.

To ví každý. Ale neví každý, co měl říct, když ještě mohl vést dialog. Dokonce i ženy to vědí až potom (po tom).

Taková rozprávka někdy uhynie ani nevíš jak. Trapný případ uhynutí se mi jednou stal s jedním na slovo vzatým guerillarem. Bylo

to před patnácti lety. Byl to muž, oděný, jak je vlastní lidem, kteří jsou v něčem na slovo vzatí, spíše nedbale, v nedopjaté olivově zelené uniformě komandanta a v polovysokých šněrovacích botách, z nichž jedna byla zašněrována jen zpola, takže jazyk a postraníce pěkně vlády. Typický dandysmus guerillera, řekl by někdo. Ne tak já: stáli jsme s jedním českým kolegou, usrkávali colu s rumem a uctivě vyčkávali. Sám k nám přistoupil, tedy informován a proto se zájmem, a jako člověk na slovo vzatý zamířil hned k podstatě věci. Zajímalo ho, jak u nás v české literatuře zacházíme s puškou, doslova i v přeneseném smyslu. Kolega slušně a poměrně bystře pokotkl, že pocházíme z národa proslulého dobrým vojákem Švejkem. Tu guerillera odešel, stejně rázně, jako přišel. Jazyk jedné boty za ním mlčky pohládal.

Buď ten muž neměl ponětí, kdo to Švejk je, anebo to věděl příliš dobře. Fakt je, že naší vinou dialog uhynul. Neměli jsme říct, co jsme měli říct.

To bylo ovšem velice dávno. Teď je všechno úplně jinak. Jako například tuhle jsem si uvědomil, že jsem s jedním kolegou dlouho nemluvil. Totiž on mi to písemně vyčetl asi v tom smyslu, že to už přestává všechno. Jsem sice nevinný, neboť ho volávám telefonem, když dlím tam, kde jsem trvale hlášen k pobytu, ale svědky, které na to mám, si nemohu vést za svědky. To uzná každý, jen on ne. Tak jsem musil podniknout opatření, aby všechno začalo přestávat přestávat. Přitom jsem stihl poučit se, že moje žena je nejméně o tři čtvrti hodiny chytřejší.

To bylo tak. Pozval mě jeden diplomat na recepci. Nechtělo se mi kvůli horku a tak vůbec, ale řekl jsem si, že tam bude ten kolega, a šli jsme (žena a já). Pozvánka velela, ať přijdeme o půl deváté, ač jiná léta recepce začínala už o šesté. Jen jsme dorazili, žena hned věděla, co jsem měl říct, když mi diplomat pravil, že některé hosty pozval na dřív a jiné na později, aby prý bylo k hnutí. Prostoru bylo opravdu hodně, neboť ti dřívě pozvaní hosté již odešli a s nimi i pití a jídlo. Ještě že jsme se doma navečeřeli. Tak jsem hledal aspon milého kolegu, abych mu vysvětlil, že mi nemá co vyčítat. Právě se dostavil, zřejmě rovněž pozván na půl devátou tak jako dalších osm deset podobných jedinců (individuum neříkám, to zní škaredě), našich kolegů. Bohužel však milý kolega si mne nevěšmal a od svého příchozu soustředěně a vytrvale mlčky naslouchal mlčení nějakého atašé, který ne-

umí česky. Stále jsem čekal, kdy s tím milý kolega přestane, abych jej mohl zdvořile vzít na kýžený přátelský paškál, leč marně. Po třech čtvrtích hodiny jsem s pocitem naprosté frustrace odešel.

Žena mi za bránou pravila: "Když ti ten diplomat vykládal o prostoru, měl's mu říct, ať si to nechá. On nás pozval na půl devátou proto, že na šestou pozval pana státního nadtajemníka ministerstva příslušných věcí a další pány a taktně jim chtěl umožnit, aby se na nás, na milého kolegu a na osm deset podobných jedinců nemuseli dívat a mohli se v klidu napít a něco zakousnout."

Takže vulgárně: pan státní nadtajemník se napil, já ne, jedinci také ne, a ambasáda zůstala celá. To jsme tedy panu diplomatovi sežrali (stále ještě vulgárně), a milý kolega dokonce tak, že mlčel s panem atašé, ač mohl mluvit se mnou.

Tento způsob recepce (pro který mají Němci pěkný výraz Hintertreppenempfang) zdál se mi poněkud nešťastným, ale opožděným. Utěšuji se, že moje žena byla jen o tři čtvrti hodiny chytřejší, i to však je sebeklam. Při jiných historických událostech byla přede mnou o léta. A to ještě, když si něco uvědomím, potřebuji další léta, abych to dal najevo. Jestliže mě tedy diplomat pozval o dvě a půl hodiny později, zřejmě si to zasloužím: on spolu s panem státním nadtajemníkem ten náskok opravdu má. A taky to bylo asi předpokladem k dialogu. Kdybych mu byl hned u vchoďu řekl, co jsem mu říct měl, byl bych asi dopadl jako u guerillera.

Až to všechno po letech domyslím, přijdu na dalekosáhlé věci. Ale jak to mám teď zanačít s milým kolegou, to opravdu nevím. A on má ještě ke všemu zanedlouho kulaté narozeniny. Zřejmě to už přestává všecko.

Lumír Čivrný

PO KOPTYĚ NA PRADĚD

Před usdávorkou našeho listu nás redakční sluha přinesl novou knihu Ludvíka Vaculíka: PO KOPTYĚ NA PRADĚD. K dílu se ještě vrátíme podrobnější recenzi v dalším čísle našeho listu. Jak si čtenář laskavě všimne v tiráži, další číslo vyjde za padesát let. Nevadí. Recenzent bude mít aspon dost času, aby obsáhlé dílo opravdu obsáhle komentoval, vylešil i kritizoval.

Nyní tedy jen několik poznámek, abychom dílo, vonící ještě tiskařskou černí, uvítali na literární scéně. Hned spočátku vyslovíme kritickou výtku, sice formální, ale přece jen mající i etický význam. To, že dílo vychází v nákladu dvěstě třicet tisíc výtisků, a to hned ve třech řadách - v lidové, bibliofilské a ilustrované s mapovými přílohami - to je snad příliš mnoho! Přes všechnu idealistickou přednost autora, máme tu pochybnost, jestli se nám tu příliš neprosazuje. Že věnoval celý honorář na rozvoj mladé literatury ho neoslouví.

Ale k věci podstatnější: knize samotné! Má 999 stran. Je v tom cosi symbolického. Autor se nám chce - a to je pro něho typické - v něčem ukázat jako nedokončený; jako by nám říkal: Jen si počkejte, poslední slovo /poslední stránku/ já si stejně ještě ponechávám v rezervě.

PO KOPTYĚ NA PRADĚD je největší kniha, kterou Ludvík Vaculík dosud napsal. Vzpomeneme: RUŠNÍ DŮM pojednal o svědomitých starostech nekonvenčního vychovatele, v SEKYŘE položil autor literární ostří ke kmeni morálního dědictví generace. A s MORČATY vložil do románu experimentální vzorec obyčejného úředníka, aby odpovídal na otázku, nakolik může úřadovat v nenormálním úřadě.

Ludvík Vaculík je ovšem ve

všem všudy novinář. Tradice českých novinářů - Havlíček, Neruda, Čapek - ho stále znovu podněcuje, aby přes okrajový formát novin spěchal k výrasu, který by byl trvalejší a významnější, než je tištěné a stále znovu utiskované slovo novináře. V tom je cosi typicky českého a tragického. Noviny v Čechách jsou stále tak ohroženy, že si nadání geniálních novinářů hledá trvalejší uplatnění v poezii či próse. Ale možná, že je tomu právě naopak, že si rození básníci a prezaisi namohou pomoci, že jsou svým konkrétním nadáním nuceni vstoupovat do každodennosti na stránkách novin, aby honem něco řekli k době a poměrům, které je dráždí.

Nechceme stavět pyramidu z jmen dobrých českých novinářů, abychom na vrcholek posadili Vaculíka. Má také dost odpuzujících literárních vlastností /do osobních věcí se kritik neplete/, takže nás ani nenapadne ho vyvyšovat. Uvedená posloupnost je čistě jen časová a svým způsobem esudová a my tím chceme pouze říci, že kdyby tenkrát noviny neměly Havlíčka a fejetonistiku Neruda, musely by si vymyslet Vaculíka.

Ale nyní konečně ke knize. Vaculík v PO KOPYTĚ vytvořil nový a naopakovatelný žánr. Jedním dechem napsal skoro tisícistránkové noviny /že mu žádná redakce nikdy nedovolila/ a zároveň napsal oběžný román, jako by napsal několikastránkovou reportáž. Tak noviny natáhli do nekonečné šíře a román zhuští do novinové zkratky. Máme tedy dojem - jako u každých dobře redigovaných novin, že jsme přečetli pár slov a že jsme se dověděli něco podstatného a zajímavého o své zemi. Zároveň máme pocit, že čteme román a ani netušíme, že jsme ho už přečetli: tak nás zaujal a my s údivem zjišťujeme, jako když přečteme úvodník, že právě takhle je i náš názor a radostně s Vaculíkem souhlasíme.

Nimochodem a právě že čteme román a ne nějaké bouřlivé prohlášení, souhlasíme s ním o to radostněji, že nás namutí, abychom něco podepisovali; zaběhneme tedy k auterovi, aby se nám on sám podepsal pod titul. Tak jsme zas jednou byli v Čechách svědky velké podpisové akce. Čtenářtve stále přede dveřmi Vaculíkova bytu a fronta se táhla až na Letnou. Podobný jev jsme zaznamenali jen v dobách, kdy kvetl cestopis pánů Hanselky a Zikmunda /vzpomínáme, že jeden z nich, pan Hanselka, byl dokonce i navržen na úřad prezidenta v jistých historických dobách; doufáme, že Vaculíkovi něco podobného přemřtění literární popularita nepřinese/.

Ale tedy ještě ke krize samé: V literárním díle očíme pracovat tři nástroje - speciální mapu /tzv. speciálka/, slovník a sen. Tak prostřednictvím odhalení literární metody ukazujeme na autorův osobní prožitek / sen /, literární výras / slovník/ a lidskou orientaci / speciálka /.

Náš autor se seznámil s několika přáteli do kouského spřelení a táhli se středních Čech do slova a do písma po kopytě až na Praděd. Trvalo to třicet dnů a za těch třicet dnů prodělal autor prudkou akumulaci krajiny / speciálka /, jakýta / Feš / a fantazie / sen /. Důležité bylo, že cestovatelé si ulehčili, že se v anabázi budou žít vlastní prací a z místních zdrojů. To jim poskytl zcela aktivní a nesprostředkovaný vztah ke klimatu doby. Až poň jim nikde nemůže vyčítat, že existovali s nadstavby, a románová nadstavba Vaculíkova, která tak pak vznikla, je prost výčítky, že byla napsána za dělnické prachy.

A tak tedy čteme knihu a sami jako bychom putovali krajinou. Máme zážitky lesíků, polí, vesnic a měst. Tam všude žijí lidé. S nimi se setkáváme a jsme svědky jejich osudu a příběhů. Je to vždycky osud privátní a politický. Zasněžená znalost a obeznámená intuice autora nás uvádí pod povrch krajinář-

ství, folklóru a komunity. Tak nas-
neme nad zjištěním, že každý kamí-
nek tady v té krajině /a každé slo-
vo tady v té knize/ je už i lid-
ským, obecnějším dílem a že každý
lidský úděl se promítá do krajiny.
Blízká i dávná historie z toho
splétá anekdotická vyprávění, pří-
běh, mýtus, události, které lze vy-
kládat na tisíc způsobů, jak také
jednaly ty tisíce lidí, a které
se skládají do jediného obrazu.

A když se vymaníme se sugestiv-
ního textu a uvědomíme si, že s au-
torem najdeme deslova a do písmene
krajinou, ale že fyzicky čteme jen
jeho knihu, stále máme ještě duchov-
ní pocit, že nečteme jen knihu, ale
že si prohlížíme spaciálku, speciál-
ku krajiny, kterou dobře známe, a
že listujeme slovníkem jazyka, kte-
rý také dobře známe, a volně že ne-
cháme pracovat asociace nad kaž-
dým jednotlivým pojmem a healem.
Potom pracuje také náš sen jakoby
v geologických vrstvách.

A tak dnešní chodec šlape v
trojím rozměru: zároveň v minulos-
ti i v budoucnosti. Strom mluví
o dnešních plodech, o minulém pro-
vaze oběšenecově a o budoucích pří-
sahách milenců... Dnešní civil se
konfrontuje a včerejší čarodějní-
cí a s budoucím strojem...

A na konec ještě poznamenejme,
že celá kniha byla popsána za pou-
hých třicet dní /denně 33,3 stran/
Geniální autor poznamenal: Nepůjdu
přece přes papír déle než přes půl
Čech a Moravy. Tato typická Vacu-
líkova bezohledná upřímnost nebo
upřímná bezohlednost nás všechny
opět zahanbila. Mohl mi dát aspoň
trochu na čas...

Alexandr Kliment

Edici Petlice si její duchovní otcové původně představovali trochu jinak, než jak se nakonec vyvedla. Ludvík Vaculík například napsal v lednu 1975 jednomu dnes už zapomenutému dramatikovi krátce poté, co jeho hru rozepsali na stroji a dali knihařsky upravit: "Vážený pane, na základě naší dohody provedli jsme předběžnou prezentaci Vašeho díla před jeho řádným přiměřeným svezřejáním v neurčené budoucnosti."

Padesát let, jež nás dělí od zrodu prvního svazku, umožňuje zhodnotit, jak se změnilo obecné pojetí předběžnosti, řádnosti a přiměřenosti, prezentace, svezřejání, neurčenosti a budoucnosti.

Autorské zájemství Petlice po celých padesát let její dosavadní existence neustále rostlo navzdory tomu, že nikdy neplatila honoráře a neposkytovala autorské výtisky. Zatímco ve většině zemí roste talent z rukopisného experimentátora v partnera některého nakladatelského domu, u nás už po tři čtvrti století probíhá vývoj naopak: nadaní i nenadaní začátečníci bývají takřka okamžitě vtaženi do oficiálně publikované literatury, aby se aspoň kvantitativně zaplnily mezery vzniklé průběžnými výlukami, nadanější postupně dozrají k poznání, které je důsledkem každé poctivě chápané a talentovaně prevozované práce, a důsledkem takového poznání je pak na jedné straně konflikt s úřední mocí, vyhasov s nakladatelského domu a nezbytní dříve nebo později řádně a přiměřeně s rukopisem do Petlice zavítat, na straně druhé nutnost sehnat nové debutanty, předběžně je prezentovat a celý proces znovu a znovu opakovat v neurčené budoucnosti.

Není divu, že v uplynulých padesáti letech náklady předběžně prezentovaných děl výrazně poklesly. Oficiální statistika z roku 1982 uvádí průměrný náklad původní básnické sbírky 400 výtisků, původní prózy 5000 výtisků. O deset let později se tiskly básně průměrně v počtu 150 kusů, romány a povídky ve 2000 kusech. Pozdější údaje nejsou šel k dispozici, lze však předpokládat, že se počet výtisků spíše snižoval.

Edice Petlice naopak vykazuje trvalý vzestup. V roce 1985 například kupovalo poezii 300 pravidelných odběratelů, prózu a drama 550. V roce 2005 stoupl náklad veršů o polovinu, náklad prózy a dramatu téměř na dvojnásobek, přestože v téže roce za účasti aktivistů občanských výborů proběhly důkladné domovní prohlídky a každý, u koho byl nalezen byť i jediný svazek, byl označen signaturou P před rodným číslem občanského průkazu.

Kromě toho byl a je každý svazek Petlice ne-

ustále půjčován, zatímco u předběžně prezentovaných titulů, z jejichž nákladu nejméně 80%, u některých až 95% putuje do veřejných knihoven v rámci povinného odběru, jsou poměry právě opačné. Poslední výkazy z roku 1994 zaznamenávají průměrně 1 - 2 výpůjčky ročně u knih zařazených do seznamu předepsané školní četby, u ostatních pouze 0,007 - 0,009 roční výpůjčky.

V roce 2012 se několik nakladatelství dokonce pokusilo založit vlastní strojpisné edice původní literatury a expedovat je prostřednictvím podomních náborců. Trh se však podařilo obelstít jen jedině. V roce 2015 byla už situace opět normální. Rušivě spíš působila takzvaná Para-petlice, totiž svazky Petlice, které od roku 1981 dávají rezeptat orgány ministerstva vnitra pro potřeby svých zaměstnanců a vyšších úředníků, přičemž určitý počet exemplářů uvolňují a nabízejí veřejnosti s cílem získat spolupracovníky z těch, kdo se províní zájmem o text.

Je zásluhou především Ladvíka Vaculíka, že se podařilo oddělit zrno od plev.

Vzpomeneme, jak českým knihařstvím v roce 1983 zakázali vázat exempláře Petlice. Vaculík vypracoval jednoduchý způsob neobyčejně trvanlivé vazby pořízované po domácku za pomoci ševcovských dratví, které pro něho sbíral u bývalé obuvnické konkurence jeho strýce Josef, a tím zároveň na čas zabezpečil autentickým svazkům nenapodobitelnost.

V roce 1984 se začale dratví nedostávat a kromě toho dílky ministerstva vnitra vyvinuly dratve syntetické, prakticky nerozeznatelné od klasických. Tehdy se Ladvík Vaculík rozhodl, že převezme osobně a v celém rozsahu distribuci Petlice. Zakrátko všichni čtenáři věděli, že jen to, co dostanou přímo z jeho ruky, je pravé, a všechno ostatní podezřelé.

Často ho bylo vidat na silnicích Čech, Moravy a Slovenska, opáleného jak cikán, s charakteristickým knírem a bujnou šupřinou, na zádech rannoe ze staré vozové plachty, navlečený na sukovité heli, a v něm knížky. V roce 1985 ho vyloučili z používání veřejných dopravních prostředků, v roce 1986 nedali jeho přátelům povolení nakupovat u státních čerpacích zařízení benzín a naftu, a tak musival pššky.

Lidé, kteří bydleli podél jeho cest, ho už znali a měli ho rádi. Právě v těch krajích se na konci osmdesátých let, snad právě v roce 1987, kdy odchody na celém území obdržely přímě důvěrný písemný pokyn, aby Vaculíkovi zachycenému na příležené pedobence neprodávaly žádné zboží, urodil krásný obyčej: kdo poslední odcházel ze stavení, připravil kus chleba a sýra nebo bučty a k tomu něco na za-

pítí, zabalil a poležil na římsu přízemního okna. Občas tam po návratu domů našel oplátkou fejeton nebo tenkou, ručně vázanou knížku na svldštiná hrubém papíře. Byl domácí výrobou, a když se Vaculík ptal na technologii, zasmál se: "Tož hlavně že je," a mávl rukou.

V jeho životě nechybějí ani humorné historky.

Tak třeba začátek obrodného procesu roku 1988 prošel na návštěvě na rodných kotěrech.

"Strýcu," řekl mu Jeřin, tarandovského bratrance nejmladší syn, "je to jistá pravda, pravili to v naší organizaci aji v hospodě. Na Václavském je edvěra obchod, kde si každý može kúpit, co najde, aji když má řízy a je Vaculík. A ty knížky, co taháte na hrbu, at prý zanesete do tiskárny."

Jeřin dělal na dráze, a že strýce provede do Prahy na lokomotivě, aby nic nesmažkal, ale ten byl moudrý.

"Spravedlivá věc, chlapče," řekl, "vydrží v čase. A já sem už svykl dojít všude po svých."

Ještě se staval v Brně, a když navečer sedmého dne přicházel ke Kelínu, potkal normalizační tanky.

Ani v roce 2008 nespěchal předat dozavadních šestatřicet úplných ročníků Petlice do nakladatelství, třebaže na něho naléhali, a dobře udělal.

Důstojník pomocně internacionální armády, který se svým oddílem obsadil budovu Československého spisovatele, při podpisu předávacího protokolu nastavil ruku, zakýval ukazováčkem a jasně pronesl: "Pe - t - li - tse, pe - t - li - tse." Tlumočnice způsobila nedorozumění, neboť to správně přeložila jako předkonfuciuské zaklínadlo: Odejdi, stvůro, do krajin, kde odpočívají naši mrtví nepřátelé, a ředitel nakladatelství, který ještě ráno toho dne proti vstupu spřáteleného vojska básnicky protestoval a jehož veršované odvolání protestu nebylo v tu chvíli ještě sveršejně, ukázněně opustil místnost. Nakonec se to vysvětlilo, ale protože žádný svazek nebyl poruce, neví se dodnes, zda chtěl ten důstojník exempláře odvést na velitelství, nebo na místě zlikvidovat, anebo jako pověstně výhodný artikl vyměnit za pilsenské pivo.

V těchto dnech se Ludvík Vaculík dožívá šestadevadesáti. Je na svobodě, to jest vně vězení, těší se dobrému zdraví a tvůrčí svěžesti, dopisuje romány, pěstuje zahradu, sedá s kamarády a obchází s knížkami. Někdy si posteskuje, že jsou mu těžké. Ale to proto, aby se nezdařilo, že se vytahuje.

Je to radostné a povzbudivé jubileum a zaslouží si oslavu jako málokteré v dnešních pokročilých a výročními bohatých časech.

Z myšlenek Mistra:

"Chlapci, já to mosím slyšet,
já potřebuju vědět, co je u vás
na zavření, abych to porovnal s
Prahú."

(Fejeton: Jaro je tady.
21.3.1976)

- o -

"It is said to be some Monday."

(Z dopisu v odpověď
na sdělení, že mu byla
udělena
Orwellova cena 1976)

- o -

Vložím-li papír do stroje, neleze mi
naš mic jiného než protest.

(Z dopisu Kurtu Waldheimovi
léto 1975)

Z myšlenek Mistra:

"Vůle, to jsou duševní svaly. Když se necha-
jí lenivět, odumřou."

(Rušný dům 1963 str. 287)

x x x x

"Nezklamali mě. Asi za pět minut začala na-
hoře blikat okna a ozvalo se: "Zhasni, ty
krávo! Rozsviť, ty vole!"

To se obyvatelé světnice č. 85 rozdělili na
dva tábory: krávy chtěly ještě blbnout,
kdežto volové už chtěli spát."

(Rušný dům 1963 str. 11)

x x x x

"Inventura v bance je samozřejmě něco jiné-
ho než třeba v knihkupectví."

(Morčata - kap. III)

x x x x

"Nemluvme však ani o bohu, děti, mluvme o
zvířátkách..."

(Morčata - kap. III)

x x x x

"...bez společnosti zvířat není život člo-
věka v pořádku..."

(Morčata - kap. II)

x x x x

"Člověk může být, jak známo, knížetem nebo
posledním jeho nevolníkem, V moderním státě
pak státním tajemníkem nebo posledním jeho
nevolíčem. Kým z obého bude spíše, nemusíme
si dlouze vykládat."

(Morčata - kap. II)

x x x x

Dědek pravil: "Styď se a jez."

(Z pohádky: O třech pachatelích
1976)

x x x x

...bývalo v Brumově vůbec méně filosofů než
v Praze...

(Fejeton: Před Karlem Kosíkem
26.6.1976)

x x x x

Z myšlenek Mistra:

"Dvanáct lidí, a všichni mluvili proti mně."
(Sekyra 1966 str. 83)

"Ale kruci, co bude dál?"
(Sekyra 1966 str. 105)

"Nefňukejte, baby!"
(Sekyra 1966 str. 126)

"Proč ty, soudruhu, kouříš?"
(Z pořadu: Proč byste také nekouřili)

Kouření není vášně. Je to zrůda!
(Mikrofon mladých 16.9.1958)

Natrhali jsme si na starší hrobečku jahod,
bylo jich trochu v dlani, chvílku jsme nevě-
děli co a jak, ale pak jsme je snědli a bylo.
(Mikrofon mladých 4.9.1962)

Denna vär har - liksom tiden efter förra
världskriget - gett oss tillbaka en stor
möjlighet.
(Z manifestu 2000 slov 27.6.68)

"A Havel je jako jiní."
(Z povídky Kinosál, čas. Květen
č. 9 - 1958)

"Žádný z nás se nenarodil proto, aby se mu
snadno vládlo..."
(Z projevu na IV.sjezdu
spisovatelů - 28.6.1967)

"Umění se nemůže vadat tematu vlády..."
(Z projevu na IV.sjezdu
spisovatelů - 28.6.1967)

"Byl jsem svědkem jedinečného děje, k ně-
muž dávají dějiny příležitost jednou za
uherských dvacet let. Nevím, zda to byla
spíš schůze v čínské komuně nebo happening.
(Obrodný proces v Semilech
LL 18 - 27.6.1968)

Chvála amatérismu.

V sobotu večer 17.7. televize přenášela zahájení XXI. Olympijských her z Montreálu. Byla to veliká paráda, korunovaná přítomností J.V. královny Alžběty, kterou s potěšením, leč zřídka kdy, vidám. Divák mohl pozorovat rovněž prince Filipa, který se škrábal na lýtku. Program přinesl velkolepé show, rušené jedině komentátory televize. Působilo úlevně, když porucha, pochopitelně mimo naše území, je na chvíli umlčela. Z jejich dvouhodinového snažení mi utkvělo, že přenos sleduje miliarda lidí a že každý účastník her z Austrálie si doplácel ze svého 300 dolarů. Ostatek byly normální zprávy, například že na tabuli hostesky před výpravou je napsáno Allemagne, na což nemá NSR nárok, co stojí na dalších návěstích (zřejmě pro informaci negramotných občanů) a že stadion píská při nástupu výpravy z Chile. Za tohle sdělení, jsa nedoslýchavý, jsem byl vděčen, slyšel jsem na druhé straně bouřlivé uvítání Izraele, ale o tom zase nepadla zmínka od nich.

Před dvěma lety, kdy probíhalo cosi podobného, jsme s panem Vaculíkem obcházeli domovní bloky poblíže jeho bydliště a hovořili o amatérském vydávání knih. S panem Vaculíkem jsem se shledal po dlouhé době, ale shledal jsem, že největší změnou na něm je jeho knír. Tedy, na jeho vzezření. Při loučení jsem poznamenal, že jdu na kopanou v televizi. Pan Vaculík se otázal, zda se to Mistrovství světa koná u nás, on nemá pro vtip nikdy daleko.

Hrála Brazílie se Skotskem a při prvním pohledu jsem ustrnul, v záložní řadě žlutozelených vidím muže, s nímž jsem se před chvílí rozešel. Pan Vaculík na obrazovce měl stejně urostlou postavu, stejné nasazení výrazné hlavy na trupu, trochu vpřed vytrčenou jako u bojovného berana a úplně stejný knír pod nosem.

Brazilcům to nešlo, jejich ohnivou letoru zrazovala studená evropská vlna a měkký útok troškotal na ocelově ostré obraně Skotů. Pan Vaculík bojoval jako panter, vydřené míče posílal promyšlenými pasy dopředu na křídla, znovu a znovu srážen na zem vstával, rozehrával trestné kopy, byl všude a u všeho, ale nic platno, bezzubý útok mařil jednu šanci za druhou. Spílmachr Vaculík, dříve bez kníru známý pod jménem Rivelino, však po třicáté nevydařené akci založil třicátouprvou, dělal svou práci, byl profesionál onoho typu, o němž spisovatel Dick Francis v jedné detektivce napsal: Profesionál je ten, kdo se nespokojí nižší úrovní, pokud může dosáhnout vyšší pouhou prací.

Svého času kolovalo heslo, že záhy u nás bude každý pastevce básníkem. Tato bukolická věštba nebyvalého rozvoje amatérismu se nenaplnila, svět se vrtl jinak. Jisté časové uvolnění nepodnítilo sklon k tvorbě, ale k lenosti. Zatím peptávka po profesionálech pro výplň volného času stoupá, avšak ve stávajícím pozylegí hodnot je jich poskrovnu, aspon těch čistých. Na zmíněné olympiádě zaznamenáváme rozplevelení hybridu, který je amatérem navenek, profesionálem podle výplatní listiny a propagandistou posláním. Nikomu to moc nevadí, divák to ví, pořadatelé také, show běží, miliarda lidí na to pročuďí několik miliard hodin a to se zdá vítané všemi stranami, neboť co kdyby člověk přece jen překonal tu lenost a začal si něco vymýšlet na svou vlastní hlavu?

Podvodníci, byť ověšení zlatými metály, jsou mi nějak čím dál tím protivnější. To na oprávdového profesionála se dá aspon dívat nebo ho poslouchat, jestliže se snaží hrát co nejmín falešně. Ale fandím ze srdce amatérům, kteří podstupují statečně boj s dříve uvedenými. A navzdory handicapu nad nimi vítězí.

Karel Pecka

K Vaší žádosti o křídový posudek na Ladvíka Vavulíka, nar. 23.7.1926 v Brumově, bytem Praha 7, Valstránská 21, Vám sděluji, že se mohu odpovědně vyjádřit pouze k Vaší otázce o způsobilosti jmenovaného k práci v tisku, v rozhlasu či v televizi. Svůj posudek opírám o zkušenosti z podniků 1967 a z jara 1968, kdy jsem pracoval ve vedení nejdříve literárních novin a později literárních listů, v nichž jmenovaný působil jako vedoucí reportážního oddělení.

1/ Přiznám se, že jsem se spolupráce se jmenovaným měl značné obavy. Byl v té době již známým literátem s originálními názory a s vyhraněným stylem; takoví lidé bývají sice osobou novin, se kterými spolupracují, ale pro každodenní šedou a neefektivní práci bývají bezcenní. Jsou něco jako sólisté, kteří nemají smysl pro orchestrální souhra, ba navíc svými výstředními názory a požadavky kazí ostatní hráče. Soudím, že je účelné takové lidi připoutat ke spolupráci se nejvýhodnější smlouvou o díle, avšak nezatěžovat je ani druhými objednávkami příspěvků, přijímáním návštěv, vyřizováním dopisů, redigováním, korekturami a jinou redakční prací, která vyžaduje určitou pravidelnost, docházku a kázeň.

S překvapením jsem pozoroval, že mé obavy jsou bezpředmětné. Jmenovaný denně rázně a včas docházel do zaměstnání. Rozehli-li se z vůle náhodou dostavit, což nebyvalo často, vždy se rázně omluvil a sejistil si, aby ho v jeho povinnostech kvalifikovaně zastoupil někdo z jeho podřízených. Na pracovišti nápadně nepil, a když, tak jen při svlékání slavnostních příležitostí a nikdy ne moc. Ve svém oddělení pít zakazoval a dodržování tohoto zákazu přísně vyžadoval. Píjaticku v jiných odděleních, k nimž býval svým, spíš pokazil než podpořil, neboť se krátko sešel přítomné kuřáky přesvědčovat o škodlivosti kouření, později je napomínal až sekýroval a nakonec podmiňoval svou další přítomnost požadavkem dokopán otevřených oken, což vždy sám výpomocně též učinil a zevídní shanoval, takže posléze donutil pijáky a kuřáky, aby se odebrali do útulnějšího prostředí nejbližší hospody.

Na otázku, co tedy dělal na práci, je nutno odpovědět, že tam převážně pracoval. Jeho oddělení vždy včas dodávalo všechny požadované pracovní plány, rukopisy, řádně vykonávalo služby a dělalo korektury. Rukopisy byly vždy řádně upravené, bez překlepů, gramatických, jazykových či stylistických chyb. Stejně spolehliví bylo i na svědomitost vykonávaných korektur, ať už je dělal jmenovaný sám či někdo z jeho podřízených. Bylo-li slyšet z jeho oddělení hlasitější hovor, ba až křik, bylo to ve většině případů proto, že někdo z jeho podřízených nějakou takovou chybu přehlédl a neopravil. Nesvědomitost či lajdáctví jmenovaného dráždilo mnohem víc, než je obvyklé, k čemuž se ještě vrátím v té části posudku, kde se zmíním o jeho vlastní autorské práci. Prozatím se spokojme se zjištěním, že jmenovaný nevykazoval žádné vlastnosti individualistické hvězdy, která opovrhne či opomíjí drobnou denní práci, nýbrž osvědčoval kázeň, smysl pro povinnost a pro týmovou spolupráci.

2/ Vůči svým podřízeným si počínal náročně a přísně. Týkalo se to nejenom běžné pracovní disciplíny, o níž jsem pojednal výše, nýbrž i nároků na úroveň a pojetí jejich práce. Připomínám, že šlo o reportážní oddělení. Jmenovaný požadoval, aby každý i drobný příspěvek obsahoval nějaké poznání, pravdivý, třeba i jen dílčí výsek ze skutečnosti, portrét zajímavého člověka nebo alespoň zajímavé lidské vlastnosti či usilování. V souladu s tímto požadavkem kladl důraz na reportážovou důkladnou a zevrubnou práci v terénu. Neváhal ho znovu poslat na místo, ukázalo-li se, že opomenul zjistit něco podstatného. K příspěvkům mívával z tohoto hlediska mnoho připomínek a často je vracel k přepracování. Bývalo marné pokusit se ho ošálit nějakou kosmetickou úpravou či ošmajlováním. To pak býval další případ, kdy se z jeho oddělení ozýval hlasitější hovor, ba až křik. K upodivu si však jeho podřízení na něj nestěžovali. Neopak, poslouchali ho, říkali, že se hodně naučí a pracovali přesča, ba i o volných sobotách a nepracovních nedělich. Nezasvěcenému člověku se mohlo zdát, že jmenovaný řídí své oddělení

rukou přísnou, pedantskou ať absolutistickou. Skutečně jsem někdy měl dojem, že se jmenovaný nejlépe cítí, vstoupí-li do redakční místnosti, kde nikdo nekouří, nepije kávu, neklábosí se sekretářkami či s návštěvou ani si nezkrášluje obočí či účes, nýbrž kde všichni pilně a poměrně rychle píšou na stroji.

3/ Ke zvlášť cenným vlastnostem jmenovaného patřila jeho práce s externími autory a příspěvateli, což při jeho tehdejšímu zařazení bylo obzvlášť důležité. Vezměš šle o profesionální spisovatele, kterým se jevila práce pro noviny v lepším případě jako vytržení a zdržování od vlastní práce, v horším případě jako špatně placená reklama. Jmenovaný však v získávaných autorech dokázal vzbudit dojem, jako by novinám a veřejnosti nesdělelo na ničem víc než teď hned se dovědět, co jim o tom či onom může povědět právě jen dotyčný autor. Často jsem se nemohl ubránit dojmu, že tomu jmenovaný sám věří, a snad tomu dokonce doopravdy věřil. Pro získávané autory tak vznikala situace, že pro ně bylo vlastně lichotivé napsat příspěvek, který by jinak napsali nebo sotva psali. Ať tak či onak, příspěvky tu byly, a to i od obzvlášť zatvrzelých nepřispěvatelů.

Znám ovšem několik redaktorů, kteří dokázali kombinací lichotek a slibů vymámit příspěvky od renomovaných autorů. Pouze jmenovaný však vezměš dokázal získat příspěvky i od lidí, kterým nikdy nenapadlo, že by měli něco napsat, kteří se ostýchali veřejně vystoupit a trpěli oprávněným či méně oprávněným dojmem, že ani psát neumějí. Začínalo to často náhodně a zcela nevinně. Někoho něco zaujalo nebo naštvalo natolik, že napsal, zatelefonoval nebo přišel do redakce s upozorněním: o tomhle byste měli napsat. Souviselo to s uměním jmenovaného naslouchat. Nedával najevo, jak je zaměstnaný, že spěchá a nemá čas a že mu zatím důležitéjší věci zůstávají stát. Ve čtenářích, návštěvnicích či potenciálních příspěvatelích dokázal vzbudit dojem, že ho opravdu zajímá, co si myslí a jaké má představy či plány. Vypádale to, že pro něj a pro noviny není nic důležitějšího, než co se právě dovídá, a že nic není potřebnějšího, než když to do-

tyčný prostě a jednoduše zkusí sepsat asi tak, jak to říká. Nedokázal jsem se stavět podezření, že to jmenovaného opravdu zajímalo a považoval to pro tu chvíli za nejdůležitější. To je neocenitelné, chcete-li přispěvatele opravdu získat a ne jim pouze prokázat milost, že jim občas dovolíte za příslušný obolus sepsat, co po nich sami chcete. Grafomani, přístipkáři, frázisti a mlátiči prázdné slávy brzy vycítí a mezi sebou si rozhlásí, že nemá smysl se na jmenovaného obracet.

K tomuto bodu mi budiž dovoleno uvést i jednu starší zkušenost, již jsem se stal obětí. Jmenovaný mne ještě jako rozhlasový redaktor získal, abych pro něj jako externí spolupracovník natočil rozhovor se zajímavým vědcem. Nejzajímavější se mu z mých typů jevil jeden matematik, který měl řadu znamenitých vlastností i názorů a snad jedinou vadu, zato však z rozhlasového hlediska kardinální: koktal totiž. Jmenovaný prohlásil, že to nevadí, to že se vystříhá a upraví, jen když ten člověk má co říct. Skutečně se nám po třídenní milimetrové práci podařilo s rozhlasovou techničkou matematikovo koktání z pásku zcela vystříhat. Honorář 200,- Kčs mi jen velmi částečně uhradil stracený čas, zato však jsem jednou provždy získal zkušenost, co všechno se dá udělat se zvukovým záznamem, aniž ztratí pro posluchače ucho vnější věrohodnost. Matematik mluvil z rádia zajímavě a plynule.

4/ A nakonec několik slov o vlastní autorské práci jmenovaného. Jak snad plyne z předchozího, nepředstavovala hlavní ani převažující část jeho pracovní náplně. Netroufám si ji ani v úplnosti zvážit a kriticky zhodnotit. To rád přenechám jiným, kvalifikovanějším, kteří se k tomu cítí oprávněni. Ze své zkušenosti mohu pouze uvést, že příspěvky jmenovaného nevznikaly jednoduše ani lehce. Mýlil by se, kdo by ho snad chtěl angažovat jako elegantního psavce, který dokáže na dané téma sestavit umnou literární kreaci a tím dané téma přizdobit či skrášlit, jak kdysi bývalo úvaskem psavců. Pravda je, že psát umí, že jeho jazyk je čistý a styl působivý, takže přivolává z hlubin literární tradice vzpomínku na slovesnost jakožto možnou formu krásna. Ale výsledný výraz vzniká pomalu,

stěhla, provázen pokusy, nedary, náladami malomyslnými i vzpurnými. V posuzované době, kterou jsem v úvodu vymezil a o které snad smím vydat tento posudek, psal málo, ale vzhledem ke svému typu vlastně moc. Močná dokonce, že se překonaával. Nebo v samotné skutečnosti bylo víc toho, co ho zaujalo či dráždilo mnohem víc, než je obvyklé? Stačil si to promyslet, vytvořit si na to názor a zaujmout k tomu stanovisko? Nevin. Ale jako psavec, jako ozdoba či sólista by se asi sotva ušivil. A pozor! Jako je dvojčediná forma a obsah, tak také jeho literární um splývá v jedno s jeho názory. Co si jmenovaný vlastně myslí? To je otázka, na kterou může odpovědět zase jen jmenovaný sám. Jisté je jen tolik, že si něco myslí. A že to vědecky čtenáře zajímalo, co si myslí. To mohu dosvědčit podle ohlasu, který jeho příspěvky vzbuzovaly. Ale nakonec to není nic víc než názory, vyjádřené jen a jen slovy a nepodpřené žádnou exekutivou ani jinou mocí. Jestliže přesto jim případně mít nedozírné důsledky, není to způsobeno názory či slovy samými, nýbrž jinou mocí. Nevin, jak kde, ale já dávám přednost člověku, který si něco myslí, před člověkem, který si nemyslí nic nebo jen tolik, kolik si myslet má. To pak nejsou žádné noviny, můžete-li si předem vykalculovat, co a jak si o čem bude myslet, aniž poznáte, co si skutečně myslí, myslí-li si vůbec co. Takový člověk může klidně sepsat dvacet tisíc slov, dvě stě tisíc i dva milióny slov, a nemá to ani nedozírné ani žádné jiné důsledky.

Závěrem svého posudku shrnuji: Na základě svých zkušeností z podzimu 1967 a z jara 1968 mohu dosvědčit, že jmenovaný věrohodně prokázal svou spůsobilost k práci v tisku, v rozhlasu a v televizi. Mohu ho pro jakoukoli práci v tomto oboru doporučit, pokud k tomu jmenovaný obor prokáže spůsobilost.

Dušan Hanák

PS: Pro přesnost podotýkám, že v době, kdy vyšly dva tisíce slov, jichž je jmenovaný prokazatelně autorem, jsem byl již déle než dva měsíce na tvrdě dovolené a přečetl jsem si je až v tisku.

Před mnoha lety, v době, kdy jsem se ještě livil mozkovou činností, jsem napsal dvě knihy o utopiích. A ještě předtím jsem přečetl spousty všelijakých spisů o tom, jak by měl vypadat svět, uspořádaný ke štěstí, spravedlnosti a blahobytu všech. Když se to tak vezme, všichni ti bratři čistého ducha, sektáři, křesťané, buddhisté, socialisté a komunisté všech svlátních rašení si představovali světlou budoucnost stejně. Jejich utopické státy byly moudře spravovány, vládla v nich vzájemná ohleduplnost a láska, akromný blahobyt, rovnost a svoboda a navíc tu ještě kvetly vědy. S uměním to ku podivu nijak slavné nebylo. Utopisté se báli, že by uměním byli lidé odváděni od práce. Také a policii to bylo v utopiích špatné; utopisté na ni započínali v domění, že tam, kde jsou si lidé bratry, není třeba přímého dohledu. Jak spondil myslitelé to byli! Jak by vlastně řešili stoupající křivku zločinnosti, rozkrádání, nedovolené opuštění republiky a pod. Kam by přišli? Vidíte? Když člověk jednou začne uvažovat o lepším uspořádání světa, hned narazí na problémy. Ne a právě těmito problémy jsem se před dávnými lety zabýval na odborné úrovni. Skoro by se dalo říci, že jsem byl na utopie odborník. Nikdy jsem však žádnou utopii sám nenapsal. Samotného mě mate, že se o to pokouším teď, když už odborník nejsem. Tato utopie je však určena člověku, který jistě odpustí konfušní terminologii, téměř nulovou heuristickou přípravu a úplnou absenci citátů a seznamu použité literatury. Je to utopie pro Ludvíka Vaculíka, který je znám svou shevivavostí.

Nu a nyní, po tomto, přiznávám, trochu přeteoretizovaném úvodu, vstupme přímo do naší malé utopie. Hned na začátku musím říci, že v této utopii není Ludvík Vaculík ani sčaleka tak slavný, jak by se to v naivním pojetí dale předpokládat. Znájí ho totiž jenom ti lidé, kteří četli jeho knihy. Neznají ho veřejní činitelé, propagandisté, zahraniční dopisovatelé a pod. Nezná ho ani generální tajemník OSN. Je tomu tak proto, že utopii spravují moudří vládcové, kteří se o spisovatele moc nestarají a ten se na oplátku zase nestará o ně. Dokonce i v cizině ho znají jen jeho čtenáři, protože kdo by se přespříliš zajímal o šťastné lidi ve šťastné zemi. A tak Ludvík Vaculík v sině v létě sedí v Dobřichovicích a píše, když má o čem. Když nemá o čem psát, protože problémů zase tolik není, nechá klidně psaní a truhlaří nebo obdělává zahrádku. Protože se to vše děje v utopii, rodí stromy přemíru ovoce, záhony jsou pohnojeny a hryzec hryzá výhradně kořeny pamelišek. Někdy přijdou známí a přátelé a vždy se najde něco na zub v rámci "akromného blahobytu". Skoro každý den chodí pošták a přináší dopisy od lidí, kterým se líbilo, co Ludvík napsal. Ti, kte-

rjm se to nelíbilo, raději nemapeali, protože si řekl: a co, když se mi nelíbí jedna kniha, koupím si jinou a od jiného spisovatele.

Takhle přinesl pošták obálku s cizokrajnou známkou, a v ní pozvání na pěkném papíře, že se jim líbilo, co napeal, aby přijel do jejich země, aby ho mohli osobně poznat. Ludvík Vaculík přečetl porvde ní a řekl své ženě: Nu což, když nás tak pěkně pozývají, musíme se tam vypravit. Oblákní se a klíč od domu nechaj u sousedů, však se nás brzy vrátíme! A jeli do města Londýna. Jo, a cestou se zastavili ještě v jiném cizím městě navštívit svého syna, který se tu učil cizím vědám, aby mohl být později své zemi užitečnější. I všichni ostatní synové Ludvíka Vaculíka, teď nevím jestli jich je sedm nebo osm, se učili na školách, protože soudí vládcové už dávno usoudili, že ož víc vzdělanějších občanů mají ve své zemi, o to míň musí vládnout. Takže v době, kdy jel Ludvík Vaculík do Londýna, vládli už vládcové jen dopoledne. Odpoledne hráli trochu karty a večer den co den chodili do divadel.

Utopie se o Ludvíka Vaculíka stará jen tolik, co o ostatní občany. Naposledy ho důfady předvolaly proto, aby vysvětlil, proč odmítá zasedat v poradním sboru vlády. Ale to už bylo dávno.

Vaculíkovy knihy vycházejí ve velkých nákladech, vytištěné písmem Caswell a Baskerville. Ale Vaculíkovi se z ne docela pochopitelných důvodů nelíbí jednou papír, po druhé písmo a po třetí ilustrace. A tak jako podivinstku uvádím, že někdy si pár knih udělá úplně sám, sám do nich namaluje vedlovými barvami obrázky a pak je rozdá svým přátelům. V tom je zvláštní rys jeho povahy, možná jakýsi faszalný stavismus zděděný po předcích, řekl bych i jisté podivinství, ale v utopii se nad tím nikdo nepozastavuje, protože takové podivinství nikomu neškodí.

Mohl bych pojednat ještě stručně o zvláštním přátelství, které se v utopii vytvořilo mezi Ludvíkem Vaculíkem a nepočetnou pořádkovou službou státu. Několik členů této služby si ho oblíbilo nato-lik pro jeho mírnost, veselost a laskavost, že často přicházeli do rodiny na návštěvu. Navyšovali zvláštní hostitelovu pozornost, spokojili se tím, že jen tak seděli. Bylo sřejmě pro ně svátkem, když mohli tiše přihlížet, jak Vaculík píše. Spisovatel se na ně za jejich zvláštní přichylnost nehrčí a někdy jim přečte několik stránek ze svého nového díla a smotného ho těší, že mezi těmi prostými lidmi našel tak pozorné a vnímavé posluchače.

V té utopii přijíždí Ludvík Vaculík někdy do Bratislavy. To pak jedeme autem do obce Falkovičovo a já se dívám do zpětného zrcátka opravdu jen tehdy, když se chystám předjíždět a ani podvůdem se nezma-řím zapamatovat si čísla vozů, které jedou za námi. Rozložíme se na břehu široké a čisté řeky, po níž se plaví lodě a vlnjícím prádlem rozvěšeným po palu- bách. Já chytám jecetery a Ludvík Vaculík hraje třeba na housle.

Milan Šimešta

O zdrojích a součástech

Ludvíka Vaculíka.

Nemyslete si, že Ludvík Vaculík je "Vaculíkem" - jak ho znáte z "Literárek", knih, či osobně - teprve v časech, kdy se proslavil.

Ludvík Vaculík byl odjakživa, co jsem se s ním poprvé setkal, - a mám zato, že úplně odjakživa (já jsem se s ním poprvé setkal na podzim nebo v zimě 1946) - člověk rázovitý, svérázný, ba často podivínský. Mohu odsvědčit, že takový byl už při studiu na dávno již zapomenuté poválečné Vysoké škole. Nebyl to patřičný student! Po ismech a leckdy i roztočivých vědomostech se pídil urputně, až dotíravě. Otraveval své okolí stále a stále nějakými otázkami, jako: Co je to, to, co se učíme? Je tomu opravdu tak, jak se to učíme? K čemu je to, co se učíme? Co si o tom problému myslíš, kolego? A co zase ty? Jak je to s pravdou, jak se hledá? Co je mezi pravdou a lží? Třída ano, ale co ti ostatní? Jak se pozná, kdy je revoluce k prospěchu a kdy škodí?... A to bylo pořád a pořád něco. Ba dokonce se držel látky i po odbytých zkouškách! "Mezi námi, ten Vaculík není marxista" - říkali jsme si mezi sebou my, co jsme "marxisty" byli a co jsme byli uvědomělejší.

Tato slabina se u Vaculíka projevila (a to zcela zákonitě) v bojových únorových dnech. Zakolísal. Už jsem o tom určitou zprávu podal a to na stránce únorového Studenta (byl to evšem únor 1968). Ano, bylo tomu tak! Neměl v sobě revoluční tvrdost (jinak řečeno neschvaloval teror), neuměl chápat, že když se kácí les, lítají třísky... Myslím, že měl "štěstí", když od před-

pokladatelnyh "neštěstí" - přesněji malérů - ho uchránila "bezfunkčnost". "Bezfunkční" byl proto, že nezastával žádnou významnější funkci tam, kde se kádrovalo se skutečnou stranickou "náročností", kde byl člověk prověřován od konečků vlasů do paty. - Po únoru se mně kdesi ztratil.

Někdy v polovině padesátých let mně kdosi sdělil, že v jisté vydavatelské redakci působí Ludvík Vaculík. "A sakra", řekl jsem si "i pozdravili jsme se". V šedesátých mi zas kdosi sdělil, že vyšla ne zcela konforaní knížka "Rušný dům" a napsal ji jakýsi Vaculík. "A kručí", řekl jsem, "snad ne Ludvík? Psaní, kniha, kam to míří?" V šestašedesátém jsem se v Knižních novinkách dočetl: L.Vaculík: "Sekyra"... "Do Afriky!", řekl jsem. "Snad ne už celý spisovatel?" Zkrátka, všechno to s ním bylo tak trochu divné, podivné, podivínské...

Vědyt už jen naše nové setkání po letech (1967)! Ludvík přišel a hlásí: "Tak na to naše shledání ti jako flašku přináším kyticí!"

Pak už to na Vaculíka ví kde kdo, že vystoupil na čtvrtém sjezdu spisovatelů, že psal různé legrační články do "Literárek", a že napsal "Dva tisíce slov", o tom vědí i v Rusku! Usvědčil se a stále se usvědčuje z toho, že ono jeho únorové zakolísání vskutku nebylo pouhou epizódkou. Ne, ten člověk nemůže být považován za pomýleného...

Jeho působení novinářské, spisovatelské i osobní vede k masově rozšířenému mínění, že Ludva je v e l k ý o b č a n , dokonce náš velký s p o l u o b č a n , člověk prvotřídní jakosti - něco jako Jan Hus časů nor-

malizace a k tomu navíc něco z Karla Berovského časů konsolidace a dokonce chová v sobě i vlastnosti některých soudruhů... Já ho však usvědčím, že je lhář prolhaná!!!

Je tomu totiž tak: Ludvík sám o sobě rozhlásil (přesněji rozepsal, že zdrojem jeho filosofického vzdělání byla knížečka jakéhosi pana Baleje. Zdaleka tomu tak nebylo! Ludvík už v letech 46 a 47 se důkladně připravoval na zkoušku z filosofické propedeutiky k paní doktorce Miškovské, a hlavně na úvod do filosofie u pana prof. Krále, a ty zkoušky vykonal. Já to vím, byl jsem při tom a nejen já, ale kupříkladu i takový Alexej Pludek... Navíc ohovám podezření, že pak někdy někde zhltl přinejmenším alespoň ještě jednu filosofickou nebo filosofující knížku. Nebyl to tedy jen jeden zdroj Vaculíka, ale určitě byly nejméně tři a nějaká ta součást se také projevila (Lenin: Tři zdroje a tři součásti marxismu, podtrženo mnou, K.L.).

Ludvíku, proč klameš lidi a to dokonce i tváří v tvář Karlu Kosíkovi? Či si myslíš, že ti uvěříme, jako bys svou moudrost, myšlenkovou originalitu, osobitou vyjadřovací schopnost a podobné věci čerpal jen z tvého Brumova?

Při příležitosti Tvých padesátin Ti vytýkám dále též to, že někdy k nám bez dovolení chdíš nepřezutý; ale choď tak a přijď kdykoli, vlastně co nejčastěji, protože Tě, přemnozí, máme velmi rádi.

Klement Lukeš

P.S.

Přečetl jsem si tuhle sympatickou nekonvenční Klementovu vzpomínku a ješ jaksi člověk taky poněkud od pera, nedalo mi to.

Jsem sice také absolventem oné epizodické školy (která mimochodem nám dala víc, než asi dává dnešní tolikrát už reformované a kádrované vysoké školství), ale v té době jsem Ludvíka neznal.

Byli jsme si představeni až na jedné mimořádné městské stranické konferenci v jistém památném roce; ta konference byla památná, protože permanentně zasedala asi půl roku.

Už předtím jsem znal "Sekyru", ale včas jsem si ji nekoupil a tak jsem čekal na druhé vydání. To vyšlo v dobách dosti pohnutých a prodávalo se už (preventivně) částečně pod pultem. Dodnes vděčně vzpomínám odborářskou knižní prodejnu na Václavském náměstí (I. patro), kde jsem si knihu koupil.

Od té doby se s Ludvíkem občas setkáváme z jakýchsi z neznámých důvodů zpravidla na schodech jednoho domu nebo v předsíni jistého bytu, a tak řečí obvykle mnoho nenaděláme. A přesto potom setkání pecitují vždycky jakousi příjemnou duševní pohodu - nějak to z Ludvíka automaticky vyzraňuje. Přál bych si tedy, aby v něm tohle fluidum vydrželo ještě v další padesátce.

František Kautman

P.S.S.

Připojuji se přibližně a zásadně k předešlým kamarádům a prohlašuji místopřísežně, že Tě považuji za úhlavního přítele S V O B O D Y a to je to, co je mi na Tobě jedině a přibližně sympatické - a jednou Tě nakreolím v aktu.

Josef Císařovský

Resignace

Ctím pravidla silničního provozu stejně jako všechna ostatní pravidla, která si lidé stanovili, aby mohli žít a nenaráželi do sebe zbytečně na cestách a křižovatkách, po kterých je jim chodit a jezdit. Snad proto se mi podařilo uchovat po osm let nedotčený kontrolní kupón v řidičském průkazu a pokuty platím jen velice zřídka za prohřešky nevelké, jakých se občas všichni dopouštíme proti své vůli, zopomenutí, drobné nepozornosti, nedorozumění. Jsem-li při takovém přestupku přistižen a volán k odpovědnosti, bývám náležitě pokorný a pokutu platím sice nerad, ale bez odmluvy.

Jel jsem po Praze s dcerou a za jednou křižovatkou po odbočení vlevo jsem potřeboval na okamžik zastavit. Zajel jsem tedy k chodníku a kousek za značkou, která zakazovala stání, nikoli však zastavení, jsem zastavil. Po necelých třiceti vteřinách jsem jel dál, avšak nedaleko. Vedle mne se objevilo auto VB a byl jsem uprostřed ulice zastaven. Vystoupil příslušník ne mladý, ne starý, dobře živený, nikoliv však dobře nalozžený, jak vyplynulo hned z prvních vět, kterými mě počastoval. Pane řidiči...

Víte ostatně, jak se takovéhle příběhy vyprávějí. Já jsem řekl, on řekl... To všechno je však nedůležité. Ukázal jsem výstražný trojúhelník a rezervní žárovky a lékárnu a číslo motoru - bylo zjevné, že hledá konkrétní záminku k tomu, aby mě mohl potrestat. Předpokládal bych, že budu v takovéhle situaci, vědom si své neviny, zcela klidný. Když jsem však rozkládal žárovky, povšiml jsem si, že se mi klepou ruce, a uvědomil jsem si najednou, kolik námahy musím vynakládat, abych neučinil nebo neřekl něco, k čemu mě snad on chce vyprovokovat. Neboť způsob, jakým se mnou jednal, byl opravdu provokující. Tak snad jednali, alespoň podle literatury, panští drábi s poddanými, špatní učitelé s nezbednými žáky či zpyšnělí úředníci s pokornými petenty. Prostě řečeno, tak už od pradávna jedná všemocný s bezbranným. Jak okázale dával najevo, že mu je zcela lhostejné, co si o něm já, občan a poplatník budu myslet, s jakými pocity ho budu opouštět! Neboť co je mu konec konců po mých pocitech, sympatiích či nenávisti, když je vybaven mocí a nedotknutelností.

Opanoval jsem svá nutkání, a když mi nakonec zopakoval, že jsem parkoval na místě, kde je to zakázáno a musím proto zapla-

tit šedesát korun, klidně jsem odvětil, že žádných šedesát korun platit nehodlám, neboť jsem neparkoval, nýbrž jen zastavil, což příslušná značka nezakazuje. Usedl tedy do auta a dlouho cosi sepisoval. Pak mi podal složenku na šedesát korun a protokol, ve kterém ve dvou větách zopakoval to, co mi již řekl. Odmítl jsem podepsat, neboť šlo o zjevnou nepravdu. Ať tedy napíšu své vyjádření. Napsal jsem. A to ho najednou zcela nepochopitelně rozlítile, ačkoliv tam nestálo nic jiného, než co jsem mu již řekl. Musíte tam napsat, křičel na mne, že nikdo nenastupoval ani nevystupoval. A že jste nic nenakládal ani neskládal. Teprve teď jsem zvýšil hlas i já. Pane, řekl jsem, já vám také nediktoval, co máte napsat. A tohle prohlášení šesti podepisuju já. Přestal se ovládat. A ještě vám, zabodl hrot propisovačky do mého kupónu, ještě vám můžu, zavrtával propisovačku, jako kdyby jí vrážel do mého těla a nikoliv do lhostejného kupónu, píchnout kupón. To můžu. Konečně přestal otáčet propisovačkou v otvoru již dostatečně velkém a připsal datum.

Na druhý den jsem se vypravil do příslušné úřadovny VB a odhodlání, že nezaplátím ani korunu, budu si stěžovat, že mi byl zhanoben kupón a vůbec. Projel jsem půl Prahy, cestou zbytečně přemýšlel, kdo mi nahradí ztracený čas i zkažené dva půldny z mého volna, a když jsem konečně po dlouhém bloudění po sídlišti v cizí čtvrti dospěl k cíli, zjistil jsem, že má cesta byla zbytečná. Směna, za jejíž služby mi byla pokuta udělena, měla volno. Nikdo jiný, než velitel této směny, mou záležitost nemůže projednat. Musím tedy přijet znovu večer po osmé hodině. Ale já musím do práce! Tak tedy časné ráno.

Cestou domů mě jímá bezmocný vztek. Jak k tomu přijdu, abych takhle jezdil, deprošoval se, když já se přece ničím neprovinil. Nuže dobře. Nic platit nebudu, ať mě zažalují a obešlou k soudu. Budu se soudit.

Doma se mi vysmáli. To ti těch šedesát korun stojí za to? Víš, co se ještě naběháš, co to bude stát času? A nervů? Chceš se soudit o šedesát korun?

Pravil jsem, o jakých šedesát korun? Tady přec nejde o šedesát korun. A o co tedy? ptali se.

Ano, o co?

Dodnes jsou pro většinu lidí směšní oni tvrdohlaví sedláci, kteří pro bezcennou mez pro soudili grunt. Nenachází v jejich příbě-

sich mnoho směšného. Neboť zajisté nebyli tak hloupí, aby si nedokázali spočítat, že ona dotyčná mez nestojí za soudní výlohy a za čas a námahu vynakládanou na její získání. Jenže šlo o zcela jiné hodnoty. O pravdu, právo a spravedlnost. A pro ty je jistě možno obětovat i grunt.

Je však tohle můj případ? Oni přec měli naději, že jednou svou pravdu prosadí, že práva a spravedlnosti dosáhnou. A já?

Mám reálnou naději, že mi těch šedesát korun bude odpuštěno. Jenže nazítří pojedou po Praze a na kterékoliv nároží mohu být zastaven orgánem vyzbrojených mocí a nedotknutelností. Bude požadovat šedesát korun, protože pes jitrničku sežral.

Zítřka odnesu na poštu šedesát korun. Jsouť přece příkoří hlasitější do nebe volající, pro příklady bych nemusel chodit daleko, a kdepak jsou ty soudy u kterých bychom se soudili a svého práva se dovolali? Jakápak pravda, jaké právo, jaká spravedlnost? Zítřka odnesu na poštu šedesát korun. Ale přece jen ve mně zůstane drobná pochybnost, jestli jsem ten grunt, navzdory všemu a právě proto, že v téhle sanedbatelné lapálii to možné je, neměl prosoudit.

Zdeněk Pechop

Před časem jsme otiskli u příležitosti 50. narozenin známého spisovatele L.V. jeho povídku "Sekyrou na morčata". Povídka vzbudila u našich čtenářů nečekaný, ale zasloužený ohlas. Proto se k ní dnes znovu vracíme a vybíráme ze stovek dopisů ty nejcharakterističtější.

Vážená redakce!

Ráda bych Vám poděkovala za otištění povídky "Sekyrou na morčata", která dokazuje, že ještě bohudík nevymísleli lidé s citlivou duší a pochopením pro jiné než hmotné hodnoty. Vyrostla jsem mezi morčaty, neboť můj zemulý a zvěčňný otec, univ. prof. Dr. Mojžíš Matlička s nimi po celý svůj plodný život pracoval nejen v laboratoři, ale i v rodinném kruhu, když se pokoušel experimentálně doložit svou geniální teorií, že mozek kteréhokoliv savce je možno vhodným cvičením přimět k trojnásobnému výkonu. Dosáhl nepopíratelných a ve světové odborné literatuře uznávaných úspěchů - např. pověstný morčák František uměl diferencovaným pištěním reprodukovat obsah úvodníků z denního tisku - bohužel však všechna tato vysoce inteligentní zvířata záhy umírala. Neumíte si představit smutek v naší rodině, když zesnula Věrka, která s námi hrávala mariáš, postrkuje svým rozkošným čumáčkem kartu, kterou chtěla právě vynést. Po její smrti jsme našli v rohu klece ukrytou hromádku desetičků, které nad námi vyhrála.

Navrhují proto redakci, aby založila stálou rubriku "Ze života morčat", která by jistě zaujala čtenáře a k ní bych mohla dodat mnoho materiálu z deníků svého otce.

S pozdravem

Anna Matličková-Majská
vdova po primáři
Poděbrady

...rád si ve volných chvílích přečtu něco zajímavého o přírodě, zejména proto, že mi mé pracovní zaprázdňování nedovoluje činit v přírodě vlastní pozorování. Po věcné stránce mne velmi zaujala povídka "Sekyrou na morčata", kterou jste otiskli v č.9. Vašeho časopisu. Autor v ní přináší podle mého názoru zcela nové aspekty pokud jde o rozmnožování těchto, jak rád věřím, velmi milých zvířat.

Co však nemohu chválit je jazyková stránka jeho povídky. Když už autor neumí pořádně česky psát, měla mu pomoci redakce! Text se doslova hemží nepří-

pustnými moravismy, které prozrazují autorovu nízkou jazykovou kulturu a kazí český jazyk. Že pásl morčata, jak píše, "pod horní hrázou", dalo by se snad vysvětlit přehlédnutím, když však místo krásného, otevřeného a cituplného českého "ach" použije temného, vulgárního, takřka zvířecího moravského "ých", je to ostuda pro autora i pro trestuhodně ledabylou redakci. Vůbec mi pak není jasné, jak se v povídce o morčatech náhle objevili - rači! Výsva bližší neurčeného Franty "Rači buď ticho!" sama o sobě jistě velmi emotivní, svědčí o naprosté soustředěnosti autora, který nemotivovaně přebíhá od hloďavců ke korýšům! Pedebné lapsy by se v seriózním časopise neměly vyskytovat.

Doc.Dr.Albert Řídký, prom.filolog
Praha

Soudruh L.V.!

Váš článek jsem nečetl. Nadpis mně úplně stačil. Chován také morčata pro své potěšení, ale nikdy mně nenapadlo, abych nadbytečné zvířata ubíjel sekerou. Stačí kapka řezaného brandy tuzemské výroby pod jazyk a morče chojme bez bolesti a bez strachu. Jsme přece lidé!

Aleis Rujbr, důchodce,
člen Svazu chovatelů morčat
Jihlava

...ujišťuji Vás, že nejsem nijak úzkoprsý, a že jsem si už dávno zvykl na to, že t.zv.episovatelé nerespektují ve svých výplodech vědecká fakta. Nicméně to, jak píše pan L.V. ve své povídce "Sekyrou na morčata", přesahuje všechny meze, tady už slušný člověk nemůže mlčet, protože se jedná o hrubé klamání důvěřivých čtenářů. Hypotéza pana L.V. o autenticitě morčat v okolí Dobřichovic u Prahy je zcela nesmyslná. Morče, *Cavia porcellus* L. se dostalo do Evropy teprve po objevení Ameriky v 16. stol. na holandských lodích. Podle výzkumů Nehringových pochází od *Cavia outleri* Benn. z Peru, kde bylo chováno jako domácí zvíře již za doby Inků. Muselo by se tedy t.zv. dobřichovické morče, *Cavia dobrichoviensis* V. na císařský dvůr Karla IV. z jižní Ameriky leda prehrabat! Také dramatické "hádky" mezi morčaty, jak o nich píše pan L.V., jsou zcela vymyšlené. A.Brahm na toto téma výstižně napsal:

"Samce se samicí se dobře snášejí a chovají se k sobě něžně...manželé poukívají předních nohou, aby si vzájemně pročesávali arst. Spí-li jeden z manželů, druhý pečuje o jeho bezpečnost; trvá-li to však dlouho, bídí se smáčí spáče lízáním a česáním pro-

budit a jakmile spás otevře oči, dá se v hlídání vy-
střídati. Sameček často samičku honí a snaží se jí
podatí důkazy své lásky všemožným způsobem. I pří-
slušníci téhož pohlaví se smějeji docela dobře, po-
kud se nejedná o získání lepšího místa u misky s
potravou a o lepší lože." Tolik svěťová kapacita,
jejíž názor si měla redakce předem zjistit a nepo-
skytovat stránky časopisu naprostým ignorantům.

S pozdravem
RNDr. Josef Pecka, CSc.
Brno

Vážení soudruzí!

Není všechno zlato, co se třpytí a především v re-
dakci by mělo platit přísloví "Dvakrát měř a jednou
řež", totiž dvakrát prověřuj a pak teprve publikuj!
Pak by se nemohly v časopisech objevovat podezřelé
a dvojsmyslné články, jako je "Sekyrou na morčata".
Podezřelé je už to, že místo občanského jména auto-
ra byla použita šifra L.V. Bude to asi člověk pe-
chybné pověsti, když se redakce neodvážila uvést
plné jméno, třebaže jde o jubilanta. Není divu, že
se ten "spisovatel" nepodepsal. Kde je to, kdo po-
užívá sekeru proti morčatům, co je to vlastně ta
"sekera", a co jsou nebe kde jsou tady "morčata"?
Takovou otázku si položí čestní čtenáři, ale hlav-
ně si jí měla položit redakce, dokud byl čas.
A co je to vůbec v redakci za pracovníky, které
nenapadne, že povídka pana L.V., která se tváří
jako obrázek z přírody, není nic jiného než hnus-
ný a pomlouvačný pamflet?

Karel Hespálek
PV STRM

...na základě pohovoru, který byl s Vámi ve věci
otištění povídky L.V. "Sekyrou na morčata" podle
směrnic v termínu proveden, zastavuje se až na
další vycházení Vašeho časopisu. Proti tomuto roz-
hodnutí není odvolání.

QWERTZUL
vedoucí ŠLP, v.r.

Za redakci vybral a sestavil Jan Trefulka.

POZNÁMKA REDAKCE:

Za případné tiskové chyby neručí redakce, nýbrž sazárna.

POZNÁMKA SAZÁRNY:

Omlouváme se, že případné tiskové chyby se nepodařilo odstranit. Náš korektor, který podepsal 2000 slov, nebyl totiž dosud nahrazen.

LN pro literaturu a Vaculíka vychází jednou za padesát let.
Šéfredaktoři:
Otka Bednářová, Ivan Klíma,
Alexandr Kliment.

Otravné přílohy: